

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Sfaturi.

(R. Ș.) Avem durerea să publicăm, în altă parte a foii noastre, o scrisoare, în care ni-se spune că un Român slab a căzut în greul păcat de a nu-și duce fata să se cunune și la biserică, ci s'a mărginit la contractul încheiat înaintea slujbașului unguresc.

O rușine mai mare nu putea să i-se întâmple comunei Bobda, căci acolo locuiește Românul căzut în păcate. Ba rușinea cade și asupra celorlalți Români, pentru-că tuturor numai bucurie nu ne poate face, când auzim că în sinul neamului nostru românesc se întâmplă astfel de lucruri rele.

Dar' dacă așa s'ar purcede la căsătorii și la îndeplinirea altor taine sfinte pentru toți creștinii, dacă Românii s'ar mulțumi numai cu aceea, să-și ducă copiii la așa zisul matriculant, ear' să nu-i boteze cu preot, atunci ce deosebire ar mai fi între noi și păgânii cari nu vor să știe de cele lăsate nouă de Isus Christos?... Dar' astfel am ajunge mai prejos decât Jidovii, deoarece-ce ei nu lasă copilul fără a-l duce la preotul lor, nici încheie căsătorii, fără a merge la Sinagoga (biserica) lor.

O știre tot cam de felul acesta primim și din Săcădate (Bănat), al cărui primar (chinez, cum se zice pe acolo) nu numai că a ținut la alegerile co-

mitatense cu Ungurii, dar' când preotul român l-a dojenit pentru aceasta mișlească purtare, s'a pus să batjocorească întreaga preoțime română. Nerușinatul a zis că nu le mai trebuie Românilor preoți, ci botez și cununie e destul să se facă numai înaintea slujbașilor Unguri și Jidovi vrăjmași așezămintelor noastre bisericești. Un Român mai uitat de sine nici că s'a ivit în satele noastre, cari de veacuri ne-au păstrat legea și limba strămoșească.

Într'atâta să fi slăbit între Români credința în cele sfinte, încât să nesocotească cele mai de căpetenii taine creștinești?

Nu credem. Îndeosebi nu credem ca harnica și buna noastră țărânie să fie și în alte părți pătrunsă de acel duh rău, care a îndemnat la păcat pe fruntașul din Bobda și pe chinezul din Săcădate (Bănat). Nădejduim chiar, ca însuși acest nenorocit și copii săi să ajungă a fi stăpâniți de gânduri mai bune.

În ori-ce caz, noi sfătuim cu iubire pe toți cetitorii să se ferească de asemeni păcate. Istoria ne arată, că popoarele cari au slăbit în credința către Dumnezeu și s'au lăsat de moravurile lor strămoșești, în scurtă vreme s'au prăpădit. Noi Românii și altmintreli îndurăm destule.

Dacă vom răbda ca între noi să se mai încuibeză și asemenea păcate, apoi nu sântem vrednici decât să perim ca niște netrebniți.

Să păzim deci căile drepte ale Domnului, ear' de cei cari au călcat legea sfântă, să ne ferim ca de ciură, încât ei și copiii lor să simtă cu amar că prigoniți sânt de scârba noastră.

Nu mai așa se va împedea lățirea rului.

De-odată cu vestea tristă de care am scris mai sus, primim știri bune dela dela un țeran din Sebeșul-săsesc.

Eată, între altele, ce ne scrie abonamentul nostru Ioan Șinteu:

„Ziua de 18 Septembrie a fost pentru noi o zi de înveselire. Fiind tîrg slobod în Alba-Iulia, am băgat de seamă că Românii toți se înverteau tot numai prin șetrile negustorilor și măiestrilor români. Străinii zadarnic așteptau să se mai abată vr'un Român să cumpere și dela ei. Îndeosebi era îmbulzeală prin șetrile Seliștenilor, acești harnici români, cari întrec în ale negoțului pe cei mai iscusiți străini. Așa și trebuie! Să nu mai cumpărăm dela străini, să nu mai poată zice despre noi, că fără ei am perî de foame, că ei ne îmbracă și ne dau tot ce ne trebuie.

Ne alăturăm și noi la acest sfat cuminte.

Înadevăr, dacă Românii s'ar da mai cu dinadinsul la meserii și negoț, ear' cei cari au câte ceva de cumpărat nu s'ar mai duce la străini, ci la Români, în scurtă vreme bogăția națională ar crește

FOIȚA.

„Călințarul Poporului”

„Institutul Tipografic” din Sibiu a scos și anul acesta de sub tipar folositorul seu calendar numit „Calendarul Poporului”, întocmit cu pricepere și bunăvoință, potrivit trebuințelor poporului român din Ardeal și Ungaria. De zece ani se tipărește acest calendar, și el a avut mereu o trecere mare, vînzându-se câte 4—5000 exemplare pe an, dovadă că e bun, și un gol simțit umple în casele Românilor.

Cum noi Românii din țerile coroanei ungurești trăim vremuri pline de încercări, avînd a face mult și greu cu slujbași răuvoitori nouă, „Institutul Tipografic” s'a străduit, ca și prin acest calendar să vină într'ajutor poporului cu povețe fel și fel, de care el are mai arzătoare lipsă zilnică. A și eșit acest calendar în așa chip, că îl putem numi mai mult calendar folositor pentru poporul

nostru, decât de plăcere și de petrecere. Din schițarea de mai jos a cuprinsului lui, se va vedea lămurit aceasta.

După obicinuita parte a înșirării anului, cu lunile, zilele, sărbătorile și scurte povețe economice la fiecare lună, urmează înșirarea tuturor domniilor din țerile Europei, și a familiilor lor; apoi îndrumările de lipsă pentru umblarea la poștă și telegraf; despre măsurile nouă și vechi; scala timbreilor ce trebuiesc puse pe ori-ce fel de documente; și apoi căpeteniile celor două biserici române.

După acest șir de îndrumări folositoare, urmează o parte desfătătoare și dătătoare de învățătură în aceeași vreme. Anume: o scurtă dare de seamă despre „Poveștile Reginei României”, după care urmează două din acele povești: „Mama lui Ștefan-cel-mare” și „Feciorii din Vrancea”, lucrări împrumutate din volumul 7 al „Bibliotecii pentru toți”, ce slugesc și ca recomandare a acelei biblioteci. Urmează câteva glume din I. C. Hîntescu, și apoi chipul dlui Dr. V. Lucaciu cu o scurtă schiță a vieții falnicului luptător național. Se

face apoi o mică amintire despre poetul popular Alexandru Donici, și se reproduc cinci din fabulele lui; altă pomenire despre Dimitrie Bolintineanu și se tipăresc trei poezii eroice de-ale lui.

Acestea ca material de desfătare și mai ales de înălțare națională.

Avînd apoi în vedere grelele zile în care anul 1896 găsește intrat poporul român, în urma introducerii nouelor legi bisericești, „Institutul tipografic” a purtat grije ca cetitorii „Calendarului Poporului” să afe în privința aceasta bune îndrumări. A tipărit anume cei doi articoli ai dlui Ioan Moța publicați în „Foaia Poporului”, „Tribuna” și alte foi, sub titlul „Fără podoabe, fără alai!” și „Nume naționale și străbune”.

După acestea urmează partea economică, cu lămuriri asupra comasărilor, și mai mulți articoli despre economia câmpului, cultivarea plantelor, a pomilor și altele.

Se dau și îndrumări din legi și anume „despre testamente”, tipăriți fiind paragrafi

foarte. Orașele s'ar umplea cu meșteșugari și negustori români, ear' n'ar fi pline cu străini, cari deși trăesc din banii noștri — căci în Ardeal aproape toate orașele sunt încungiurate de sate românești — totuși nu odată ne batjocoresc neamul, cum au făcut Ungurii din Turda, cari au spart casa dlui president Rațiu și cei din Cluj, cari de-atâtea-ori s'au năpustit și ei asupra Românilor, spărgându-le ferestri, și hui duindu-'i pe unde 'i-au întelbit.

Dacă ne-am înțelege între noi și hotărîre bărbătească am lua, ca să nu mai călcăm în casele străinilor, în scurtă vreme s'ar îmblânzi cei, cari azi nu-'și încap în piele. Ba am putea face, ca însuși statul să simtă puterea noastră: *numai un an dacă n'am fuma și n'am călca prin birturi*, statul ar perde milioane, încât pe ani de zile vistieria țerii ar da bancrot.

Până-ce nu vom face și una și alta, străinii ne vor tot batjocori, ear' guvernul nu ne va băga în seamă nici el.

Croații și Ungurii.

Cele întemplate în capitala Croației, la Zagreb, 'i-a inferbentat atât de mult pe Unguri, că în ședința de Vineri a Dietei deputații Ugron, Kossuth și Apponyi, capi ai opoziției, s'au năpustit cu năcaz asupra întâiului-ministru Bánffy, învinuindu-'l că n'a știut să păzească cinstea Țerii-Ungurești și cu atât mai puțin să răsbune pe Croații, cari au batjocorit steagul unguresc. Baronul Bánffy a răspuns, că mai mult decât a făcut, nu poate face, deoarece numai 'i-ar întărița încă și mai mult pe Croați împotriva Ungurilor.

Dintre Croați se țin strașnic indeosebi studenții (tinere d-la școalele cele mari). Învitați fiind de rectorul (mai marele peste școli) Ianecek ca pentru a-'i mai potoli pe Unguri ei să declare că le

pare rău de cele întemplate, au răspuns cu toții, că nu vor face aceasta și că nici-odată nu o să se căiască pentru-că au rupt și ars steagul unguresc. Dimpotrivă: sunt gata toți a suferi ori-ce pedeapsă. S'au și înștiințat peste o sută, spunând că toți au fost de față și s'au învoit la batjocorirea Ungurilor.

Alți tineri universitari croați, dela Viena și Graz, vre-o 150 la număr, deasemeni 'și-au trimis în scris învoirea fraților lor de acasă, îndemnându-'i să nu le fie frică de Unguri, ci tari în credință cătră Dumnezeu și națiune, să stee mândri, cu fruntea ridicată înaintea dușmanilor.

Români slabi.

Dintr'o scrisoare ce primim din Bobda scoatem următoarele:

În comuna noastră Bobda, un om cu numele Pava Iancovici, se scrie d-lui și acționar, altcum cu stare, e și tutor la biserică, s'a făcut de rușinea satului, anume: Căsătorindu-se fiica acuma Duminecă, n'a ținut demnă sft. biserică, ca să facă nunta și în casa lui D-zeu, ci s'a lăsat numai pe contract. O tutore! tutore! n'am știut că dușmanul cel mai mare al d-tale ești d-ta. Poate crezi că religiunea noastră e mai puțin sfântă, și că taina sfintei căsătorii lăsată de Mântuitorul nostru Isus Christos e mai joasă decât matriculele civile. Au nu li sește inimii tale Pavo simțul religios, că te lapezi de legea strămoșilor tăi. Au nu e aceasta făloșie? că încungiuri casa lui D-zeu, ba da, dar' răsplata urmează! Au nu e rușine necoaptă și nu e nesocotința ta? ba da, tutore; că în loc să preafnalți pe părintele tuturor, care ne-a ținut vre-o 18 sute de ani, îl desconsideri, îl dejosești pe acela, la care se închină dela palatul împărătesc până la coliba cea mai de pe urmă. Spune-ne să știm după-ce ai nisuit necinstind sfânta biserică, după norocire? Ei, tutore Pavo, apoi în ce stă nenorocirea, poate în cei 2—3 fl. ce ai fi spesat mai mult, n'ai știut că o cheltueală ce o dai mai mult pentru veselie, nu o ai fi putut da mai înțelepțește decât pentru bucuria casnică.

Dar' una credem cu toții, că nu voești fetei tale, nene Pavo, darul lui D-zeu, nu voești ajutorul lui și ajutor unde nu-i, nici bucurie casnică nu poate fi. De nu vei duce și la cununia bisericască pe fiica ta, rușine să-'ți fie până în al 99-lea neam. I.

Din *Săcădate* (Bănat) primim o scrisoare despre felul cum s'a întemplat, în ziua de 24 Octomvrie, alegerile comitatense în acel cerc. Unii Români s'au purtat foarte brav, dar' noi vom da în vileag și pe cei slabi, ca lumea să-'i cunoască și să se scârbească de faptele lor.

Eată o parte din scrisoare:

S'a purtat foarte brav judele din comuna Vircilog cu numele Teodor Popovici, care a votat cu vr'o 50 de Români ai sei pentru candidații români Ioan Bibescu, Taodor Toran și Ioan Buna, avocat.

Dar' chinezul din Săcădat, cu numele Muska Pável, s'a purtat spurcat de tot, pentru-că pe cel-ce nu voiu să-'și dea votul pentru candidații unguri, îl prindea de grumazi și-'l ducea cu sila la strungă să-'și dea votul pentru Unguri. La această purtare a lui scandaloasă văzându-'l toți Români cari au fost de față s'au mâhnit foarte, la ce preotul din Sergeșiu, Petru Pap 'l-a rugat să nu facă așa ceva, zicându-'i „că și d-ta ești fiu de Român“, dar' nerușinatul chinez 'i-a dat un răspuns spurcat, zicând: „Dă-'mi pace, că mie nu-'mi trebuie popă de român, pentru-că sunt acuma popi de unguri numiți în toată comuna, eu de aceia voiu asculta, nu de popii cei românești!“ Chinezul acesta are un unchiu preot român în Lugoșul-de-jos, cu numele Teodor Pap, dar' el totuși se lapedă de națiunea română pentru un blid de linte. Când a ajuns jude în Săcădat nu a votat nici un Român, ci numai preotul din a sa purtare și putere 'l-a și numit.

Văzând el, că Români sunt în majoritate, s'a pus în înțelegere cu contrarii și au trimis niște căruțe cătră Tilecuș, Borce și Săcădat ca pe câți fi vor afla pe drum, pe uliță, să-'i aducă acolo, că aceia toți au vot.

Președintele văzând că votarea e pentru Români, 'i-a respins. Așa au reușit apoi dușmanii neamului românesc: cu înșelăciune.

Brav s'au purtat învățătorii din Săcădat, Chigic și Tilecus. Acești învățători au îndemnat pe Români să voteze pentru Români.

cei mai de lipsă, pe cari ținându-'i nimenea nu poate greși la facerea testamentului, și astfel încungiură multele și păgubitoarele procese ce se fac pentru moștenire în urma testamentelor rău lucrate.

Pe urmă e o dare de seamă asupra „Bibliotecii pentru toți“, ce se tipărește la București, recomandându-o ca pe o publicație fără îndoială de mult folos.

De închiere este însenuarea tirgurilor din Ardeal și Țeara-Ungurească, și o mulțime de „inșerate“, adică adrese unde să putem afla tot felul de unelte, de care avem lipsă, leacuri, prăvălii de mărfuri și alte toate.

Toate acestea sunt întinse pe 10 coale de hârtie fină, frumos tipărită, și prețul calendarului e **numai 20 cr.**

Din cele de mai sus, poate ori-cine vedea, că „Calendarul poporului“ este un calendar foarte potrivit trebuințelor poporului român și — sărăciei lui, și de care nici un țeran român cărturar n'ar trebui să se lipsească în casa lui!

Poesii populare.

Din Târnova.

Culese de P. Gejju, june.

Mândruliță pup*) de crin,
Spune-'mi seara des să vin
La tine să te iubesc
Că eu tare te doresc.
Nici nu știu cum ne-om iubi,
Cum mai bine ne-o veni,
Să nu știe nimenea
Dar' mai tare maică-ta.

*

Câte fete merg la joc
Toate-așteaptă să le joc,
Dar' amarul le-o putea
C'abia joc' cu mândra mea,
Că mi dragă numa-așa.

*

Frunzuță verde spinoasă,
Tu fată din valea noastră
Ce te ții așa făloasă?
Că nu ești din viță mare
Nici nu ești frumoasă tare.
Tu când ești ne periată,
Ești ca claiă negreblată,
Și când ești ne rumenită
Ești ca o ciupearcă friptă.
Tu te ții că ești frumoasă
Și mălaiu nu ai pe masă,
Tu te ții că ești bogată
Mălaiu n'ai să 'mbuci odată.
Când e zi de sărbătoare
Te chitești ca o popoane
Și deloc pornești la joc
Și mălaiul arde 'n foc,
Vaca-'ți sbeară de flămândă
Și tu joci ca o bolândă.

*) Boboc.

Purtatu-s'a brav și judele din Hotar, care toată ziua s'a luptat pentru a putea reuși Români.

Un învățator din Cuesd, cu numele Ioan Pînțuța încă și-a dat țidula la strungă ungurească, măcar că el nu a avut vot, ci numai ca apoi votisând pe Unguri, să poată bea și el cu ceilalți închiși în ocolul pădurii domeniului Telegdi. Mai sus numiții preoți din Sarand, Chigicu, Ineu, Sabolciu, nu s'au arătat între popor, șezând la aldămașul cel ungurese toată ziua în cărcimă, preotul din Sergeșiu și Tilecus s'au luptat toată ziua să poată învinge Români nostri, dar fiindcă noi Români nu am dat beaură la unii și alții, nu am putut reuși, ci au reușit Ungurii și astă-dată.

Legile cele noue.

Din Schiopi ni-se scrie, că antistiile comunale de pe acolo au primit acum nu numai poruncă să pună pe zidurile primăriilor tablele căsătoriei civile, dar și să plătească pentru una câte 9 fl. 75 cr. „mai mult de cum ar fi prețul unei cădelnițe“, — cum ne scrie un cetitor. Înainte, sătenilor li-se spusese, că vor căpăta în cinste toate cele trebuincioase pentru aducerea în ființă a legilor noue.

Acum, eată-'i înșelați.

Călcări de lege în biserică.

Se știe, că la alegerile de deputați pentru sinodul eparchial, în cercul Aradului s'au falsificat mai multe protocoale electorale în folosul lui Sever Bocșan, feciorul protopopului Moise, cel vestit în călcările sale de legi bisericesti și al dlui Petru Truța, fiscalul consistorului. Falsificarea protocolului sinodului din Șeitin cu aproape 400 de votări s'a dovedit de cătră comisarul consistorial părintele Iosif Grădinar, înaintea căruia învățatorul Roman a recunoscut, în cursul cercetării, că dînsul a falsificat protocolul sinodului electoral, și primește asupra sa toată răspunderea.

În chipul acesta adevărații aleși ai poporului, Romul Ciorogariu și Ioan Russu Șirianu au fost jefuiți de mandate, ear' dnii Sever Bocșan și Petru Truța au intrat în sinodul eparchial cu mandate, la cari au ajuns numai prin călcarea legilor.

Așteptăm să vedem acum ce va face consistorul: da-va dreptate fruntașilor din comunele Arad, Pecica, Nădlac, Șeitin și altele, unde pretutindeni alegătorii au votat pentru dnii Ciorogariu și Russu Șirianu, pedepsi-va oare pe învățatorul nevrednic, — ori va cocoloși treaba, ca astfel „Severul tatii“ (fieciorul protopopului Moise) să mai stee cu atâta nerușinare într'un sinod, în care ar trebui să se sfiească a intra.

— Din trecutul nostru. —

VLAD ȚEPEȘ.

— Istoria Țerii-Românești. —

Când Sultanul (Împăratul) turcesc află despre batjocura ce Vlad-Țepeș a făcut cu oamenii sei lângă Brăila, se năcăji foarte. Ba se spune că pe Tatarul ce 'i-a adus vestea aceasta, 'l-a bătut cu toiagul seu, crezând că-'și îngăduie glume în fața împăratului seu! Se încredință însă că n'a mințit Tatarul, atunci când află, că Vlad după-ce a tras în țapă pe Turcii ce veniseră să-'l prindă, în frunte cu Hamza, a trecut Dunărea și prădând cu foc și fer țeara, a înaintat până aproape de Adrianopol, și pe unde a trecut, a măcelărit întreagă poporațiunea și a ars toate satele și orașele ce a întâlnit! Ear' apoi încărcat de prăzi și aducend cu sine 25.000 de Turci prinși, a trecut înapoi Dunărea în țeara sa. *Acă a tras pe Turci pe toți în țepe, și le-a tăiat la toți nasurile și le-a trimis craiului Țerii-Ungurești, ca să vadă și creadă și el ce a putut face micul seu vecin, Țepeș!*

Sultanul turcesc aflând și de acestea, turbă de mânie! Hotărî pedepsirea aspră a lui Țepeș. Un frate al lui Țepeș, numit *Radu-cel-frumos*, fu chemat la Sultan, și imbiat să primească a fi pus în locul fratelui seu, pe care are să-'l sfărîme mânia turcească. Radu primi. Sultanul plecă la drum o oaste groaznică de 250.000 soldați, așadar' mai mare decum fusese cea cu care a plecat la luptă contra întregii creștinătăți la *Nicopoli*, lângă Balcani, în zilele lui Mircea-cel-mare! Și această puternică armată avea să-'l atace pe Vlad din două laturi! Vlad abia putu aduna 22.000 de ostași, între cari și tineri de 14—15 ani, și se duse în calea grosului armatei păgâne ce tot pe la Nicopoli avea să treacă Dunărea asupra lui. Cu un potop neîntrerupt de săgeți, el a ținut opăciți mult pe Turc de n'au putut trece, încât Sultanul des-nădăjduit a zis Ienicerilor sei (cei mai buni soldați, făcuți din copii de creștini luați ca dare): „Dragii mei mielusei! Ce e al meu al vostru să fie, mai cu seamă comorile mele, dar' puneți-mă la cale, că știu că dela voi atîrnă să străbatem malul opus!..“ Și au cercat Ienicerii să treacă cu 70 de luntre noaptea pe întunec, dar' Vlad 'i-a simțit și 'i-a primit cu foc teribil și a omorît 300 din ei, adevă cam pe jumătate, de se rupea inima în Sultanul că el de dincolo nu poate ajuta „mieluseilor“ sei, și temendu-se că pe toți o să-'i peardă! O oaste pedestrașă ce a isbutit a veni în ajutor, îndurând mari pierderi, a reușit abia a silii pe Țepeș să se tragă înapoi, ne mai putend apăra trecătoarea.

Într'aceea jumătatea cealaltă a oastei turcești ce trecuse pe la gurile Dunării în țeară, se apropie și ea. Vlad e nevoit să-'și împartă și el mica lui oaste, dar' trebui să se retragă din calea dușmanului cu care nu se putea măsura! Ceru ajutor dela Unguri, și nu-'i veni. El se ținu atunci ascuns prin păduri, pândind numai

Din Vrani

Culese de *Rusalîn Balan*, plugar.

Frunzuliță din Goruia
Aș iubi muerea-altuia.
Aș muri, dar' nu acum,
Ci toamna când cade bruma.
Aș muri moartea nu vine,
Aș iubi dar' n'am pe cine,
Că mândruța de-astă vară
S'a lăsat de mine-aseară.
Murire-aș, Doamne, muri
Dar' de dor n'oi putezi,
Să mor astăzi să mor mâne
Și să mă scol la trei zile
Să-'mi ved mândra cui rămâne
Și să o ved cum o poartă,
Ori mai bine ori mai rău,
Ori cum am purtat-o eu.
Bat-te Dumnezeu mândră,
Că de tine n'am dobândă
Că-asa-i dobânda de tine,
Ca gheața cea mai subțire:
Când te pui, ea nu te ține
Și te lasă de rușine.

Doine cătănești.

Culese de *Arcadie Nestin*, fost fraiter la reg. 61.

Caută, Doamne, pe pământ,
De vezi Neamțul ce-a făcut,
C'o ales fieciori frumoși
Și 'i-a făcut boconcioși,
Și-a ales fieciori subțiri
Și 'i-a făcut granatiri,
Ear' din fieciorii mai mari
Făcu ulani și husari.

Cătana mărșălueste
Și la fete 'n joc gândește
Și pune capu 'n pământ
Și trece prin sat plângend.
Dară eu șed în șilboc,
De-a fi ploaie, de-a fi foc,
De-a fi ploaie, de-ar fi vânt
Musai să șed ca și-un sfânt.
De-a fi vântul cât de rece,
Până două ciasuri trece.
Și neaua mă bate 'n față
Și picioarele-'mi înghiață,
De nimica nu mai ved
Numai pușca stau s'o perd,
Și lacrimile-'mi curg la vale,

De lacrimi n'aș băga seamă
Că le-aș șterge cu năframa,
Ci 'mi-e milă de obraz
Ca rămâne fript și ars.

Snoavă.

Un Țigan mergea pe drum tânguindu-se și smulgendu-'și părul din cap. Întâlnindu-'l un Român, îl întreabă:

„Dar' ce s'a întemplat, mēi Țigane?“

Țiganul răspunde:

„Eată, rău mare, Românico: a murit dada înțepenit între pite.“

„Dar' cum se poate asta, mēi Țigane“, întrebă ear' Românul.

Țiganul răspunde:

„Da așa, că pita hai veche s'a fost gatată și hai nouă acum era sa vie în sat și pe tata chiar acum 'l-a luat dracul.“

Trimisă de *Lazar Tomușiu*, Tropold.

mişcările duşmanului, fără a mai ţine foc cu el. Turcii se încrezură. Umblau pustiind prin ţeară. Vlad se îmbracă în haine de cerşitor şi se vîrî printre ei şi află tot, cu de-amănuntul, cum stau. Într'o noapte apoi, după-ce a băgat de seamă, că Turcii unde înoptează nici se mai păzesc cu străji, nici se mai încungiuă cu şanţuri, Vlad dete o teribilă năvală cu 10.000 de călăreţi, asupra taberei turceşti ce dormia, şi purtând facile aprinse în mâni, ucideau şi tăiau de moarte! Spaimă mare a cuprins pe Turci. Toată armata lor ar fi luat-o la fugă, mai ales că ei cred că noaptea nu iartă *Allah* al lor (D-zeu) să se bată, dar' 'i-a oprit numai] porunca grea dată de căpetenia lor ca să nu fugă. Vlad cu o ceată voinică voia să prindă şi să omoare pe însuşi Sultanul, şi s'a repezit spre corturile lui, dar' a greşit şi a nimerit numai pe a unui Mare-Vizir (general), pe care 'l-a potopit cu toate ce erau în giurul lui. *Până în zori de zi Românii au ucis la Turci*, ear' în zori Turcii, strîngându-şi toate puterile au isbutit a-l alunga pe Vlad, rămânend în mâna lor 1000 de oşteni Români, pe cari Sultanul a poruncit să-i taie îndată pe toţi înaintea lui! 'I-a tăiat, dar' fiecare cap român, fusese plătit cu 10 turceşti! Cele 10.000 de Români au ucis în aceea noapte groaznică, nu mai puţin de 100.000 de Turci! Turba de năcaz Sultanul vîzînd atîta pierdere!

De aci încolo însă, Turcii sînt mai băgători de seamă şi mai sîlbateci în aceeaşi vreme. Ei iau ţeara în lung şi în lat, şi Vlad n'o poate apăra, şi ei o prădează cât par'că doriau să nu mai lase peatră pe peatră într'însa! Tot ce aflau viu, rob'au. Vlad a mai ţinut piept cu ei în două rînduri, pe furiş şi întunec şi le-a pricinuit mari pierderi, dar' s'e-i zdrobească de tot n'a putut. Sfirşitul întregii hărţueli a fost, că întreg cuprinşul ţerii fumea de jaful păgân şi era plin de aburii de sînge cald vîrsat din amîndouă părţile, şi după-ce s'au săturat Turcii de jaf, au luat cu ei multă lume prinsă, şi nu mai puţin de 200.000 capete de vite, pe cari le-au trecut peste Dunăre la ei lăşînd multă sărăcie în ţeară, ear' pe Tronul ţerii aşezînd pe Radu-cel-frumos, la anul 1462.

Vlad-Ţepeş, părăsit şi înfrînt acum, se retrage în Ardeal şi anume în *Răşinari* lângă Sibiu, de unde scrie Sultanului o carte, prin care îi cere iertare. Scrisoarea însă cade în mîna Craiului unguuresc Mateiu Corvin, care cheamă pe Vlad la sine, şi sub cuvînt că voeşte să-l apere de „rele“, îl închide în cetatea Buda, unde îl ţine 13 ani deplin.

Despre sfirşitul vieţii şi isprăvurilor lui Vlad-Ţepeş, în alt număr. I. M.

Legea comunală.

(Urmare)

§. 82. Dacă rămîne goală slujba de notar cercual şi comunal, precum şi de medic cercual şi comunal, atunci pentru comunele mici şi mari, pretorul, ear' pentru oraşele cu magistrat regulat vicişpanul deschide concurs, şi acest concurs e a se publica (vesti) pe teritoriul jurisdicţiunii (comitatului) ori şi în comitatele învecinate, ba, amîsurat împregiu-rărilor, în toată ţeara.

Candidarea se face pe temeiul concursului şi adecă, în ceea-ce priveşte pe medici, luînd în socotinţă hotărîrile punctului c) din §. 152 al art. de lege XIV din 1876.

§. 83. Pe notarul cercual şi pe tutorul cercual îl alege adunarea generală, (de obşte) a reprezentanţilor (membrilor din comitetele) comunelor ce îl ţin, şi a membrilor primăriei, care au vot. Adunarea asta e a se ţinea sub preşedinţa pretorului în comuna unde va locui notarul acestui cerc de comune. Pe medicul cercual îl alege acea adunare, care stă din reprezentanţii şi primăriile comunelor ce îl ţin, ori aceea ce e alcătuită din trimişii ce au să-i aleagă din sinul lor comitetele în un număr hotărît din partea vicişpanului, în înţelesul §-lui 114 al art. de lege XIV din 1876 şi se ţine adunarea alegătoare, sub preşedinţa pretorului cercual în comuna unde are să locuească medicul.

§. 84. Slujbele rămase goale se ocupă prin reînoire, ori prin numire, ear' cele rămase goale numai pentru un timp oare-care, prin înlocuire.

Înlocuirea o face în comunele mici şi mari pentru slujbele de notar cercual, ori comunal, precum şi pentru acela de medic cercual ori comunal pretorul; în oraşele cu magistrat regulat, pentru slujba de primar — adunarea generală (obştească) a corpului reprezentativ (comitetului comunal) ţinută sub preşedinţa vicişpanului, ear' pentru slujba căpitanului de poliţie, o face comitele suprem (şişpanul).

Înlocuirea pentru celelalte slujbe se ţine de cercul de drept al comitetului a cărui adunare generală se ţine cu acest privilegiu în comunele mici şi mari sub preşedinţa pretorului (§. 72), ear' în oraşele cu magistrat regulat sub aceea a preşedintelui lui regulat.

Slujbele ajunse goale, ale membrilor aleşi pe vieată ai primăriei sau ale membrilor personalului ajutător şi manipulant, şi i afară de reînoirea regulată, se îndeplinesc pe vieată; cei aleşi în rîstimpuri pentru acele slujbe ale primăriei, ce nu sînt pe vieată, sau membrii înlocuiţi ai primăriei, rămîn însă în slujbele lor numai până la reînoirea obştească.

Abatere fac aceia, cari sînt înlocuiţi pentru astfel de slujbe, cari au ajuns goale în urma ridicării din slujbă pe cale disciplinară; la acestia, înlocuirea înceată prin punerea earăşi în slujba lor.

§. 85. Fiecare membru al primăriei şi al personalului ajutător şi manipulant, pune înaintea corpului reprezentativ (comitetului) următorul jurămînt:

„Eu N. N. jur, că voi împlini cu acurateţă datorinţele împreunate cu slujba mea“.

Dacă alesul ar zice, că jurămîntul se împotrivesc credinţei lui bisericeşti, trebuie să pună făgăduinţa următoare:

„Eu N. N. făgăduesc sărbătoreşte, că voi împlini cu punctualitate conştienţioasă datorinţele împreunate cu slujba mea!“

Capitolul VII.

Despre răspunderea primăriei şi a reprezentanţilor.

§. 86. Fiecare membru singuratic al primăriei şi al personalului ajutător şi manipulant, e îndatorat la despăgubirea deplină a toată paguba pe care a făcut-o pe nedreptul în procederea sa oficială, cu voea sau din negrijă vinovată, şi anume: statului, jurisdicţiunii, comunei şi singuraticilor, dacă paguba nu s'a putut repara prin mijloace de drept prescise.

Judecarea asupra cererilor de despăgubire se ţine de cercul de lucrare al judecătoriei de care se ţin, care însă e îndatorată a înştiinţa despre pornirea pîrei pe mai marii administrativi (dela comitat).

Pornitori de procese netrebnice se pot pedepsi cu pedeapsă în bani până la 500 fl. ce se vor da fondului comunal al săracilor, ear' la purtarea cheltuelilor de proces sînt a se pedepsi negreşit.

§. 87. Dacă membrul primăriei sau membrul personalului ajutător şi manipulant a lucrat în urma recercării mai înalte şi în înţelesul acesteia, pîrele pentru despăgubire sînt a se porni contra acelora, cari au rînduit lucrarea nelegiuită.

Acei membri ai comitetului comunal, cari au rînduit lucrarea nelegiuită, sînt împreună răspunzători faţă cu cel păgubit, ear' între sine sînt îndatoriţi a se împărtaşî deopotrivă la despăgubire.

§. 88. Dacă păgubitul nu a dobîndit despăgubire din pricina sărăciei membrului primăriei sau a membrului personalului ajutător şi manipulant, sau dacă nu se poate descoperi, că cine a votat pentru hotărîrea vătămătoare — paguba neacoperită o reîntoarce cassa comunei, rămînendu-i acesteia dreptul de despăgubire; abatere face felul de despăgubire ce poate izvori din cercul de lucrare propriu al căpitanului de poliţie privitor la care ministrul de interne va lua măsurile corîspunzătoare.

Paguba pricinuită însă de slujbaşii cari umblă cu bani, o plătesc după acestia în linia întâia aceia, cari în înţelesul regulamentului comunal au datorinţa a grijă asupra pazii banilor şi 'şi-au trecut cu vederea împlinirea datorinţei.

§. 89. Rîspunzător în întâiul rînd pentru ducerea îndeplinire a poruncilor privitoare la administraţia de stat şi comunală e:

în comunele mici şi mari judele şi notarul cercual ori comunal;

în oraşele cu magistrat regulat, primarul.

Pretorul îşi îndreaptă poruncile privitoare la comunele, ce se ţin de cercul notarial, cătră notarul cercual, care le împlineşte împreună sau în înţelegere cu judele acelei comune.

Dreptul de inspecţiune şi controlare (cercetare) asupra primăriei în trebile ei din lăuntru în care comuna hotărăşte neatîrnător între marginile legii, — îl foloseşte în linia întâia corpul reprezentativ, (comitetul) în linia a doua: în comunele mici şi mari — pretorul, ear' în oraşele cu magistrat regulat — vicişpanul.

(Va urma)

SCRISORI. Nelegiuri.

Chigie, la 26 Octomvrie 1895.

Cu privilegiul alegerii de membri noi în comitatul *Bihor* şi în cercul nostru, s'au candidat 3 Români şi 2 Maghiari. La început am fost reuşit noi cu 112 voturi. Cu deosebire s'a purtat bine judele român din

comuna Virciorog, Ioan Popovici, ca-și-care de D-zeu să fie mulți Români. El a mers înăuntru cu poporeni și nelăsându-i să fie înșelați de nimenea.

Văzând aceasta contrarii noștri, au trimis mai multe căruțe pe satele dimprejur ca să adune Români de pe acolo. A și adunat vre-o 200 de Români, cari nici nu aveau vot, și cari nici n'au știut pentru-ce sunt chemați la Tileagd, de cătră domni, cari astfel au fost înșelați de niște Jidovi. Ajunși Românii noștri la locul alegerii, ce să vezi, cu sfla au fost împinși într'un ocol (curte) și închiși acolo până-ce vor prânzi domnii. Li-s'a dat rachie de beut, și fidulele de votare, i-au ținut acolo până-ce au prânzit domnii, ca nu cumva să întrebe ei de cineva că pentru-ce îi chiamă acolo și să le dea sfat că ce să facă? După prânz i-au scos de acolo și încungiurați fiind de cei-ce i-a înșelat, au fost duși înăuntru, unde au votat pentru Jidovi. Astfel în cercul nostru, unde sunt mai toți Români, n'am putut reuși cu cei 3 candidați, ci numai unul dintre ei, dl Ioan Bibescu, proprietar mare din Tileagd, a fost ales. I. B.

Eată de ce poporul trebuie să ce-tească și să știe despre drepturile sale: atunci nu-l vor mai pute batjocori Jidovii și slujbașii unguri. Ear' preoții de pe sate și învățătorii să vegheze, ca poporul să nu fie ademenit de câți ticăloși toți.

Expoziția de vite din comuna Apoldul-de-jos.

La orele 10, terminul fixat în program, stalurile toate erau cuprinse cu vitele expuse.

De toți au participat 95 exponenți cu 118 exemplare bovine și 28 oi și berbeci. Bovine au fost rasa Pinzgäu, rasă indigenă și cele mai multe rasă amestecată; mai bine a fost reprezentată comuna Apoldul-mic.

Clasificarea a ținut până la orele 3 după amiază. Interesul, cu care membrii juriului în frunte cu valorosul president dl D. Comșa, au purces la examinare, modul de apretiere și examinare, au atras atențiunea meritată a publicului asistent, ear' sub durata examinării ordinea supraveghiată de comitetul arangiator, care a înlesnit așa de mult examinarea corectă, este un titlu de recunoștință la zelul și activitatea acelui comitet.

La orele 3 juriul s'a retras pentru votarea premiilor. După stabilirea acestora, membrii în frunte cu dl president și cu membrii comitetului s'au intrunit în curtea cancelariei comunale unde sub cerul liber și în prezența unui numeros public asistent de țărani s'a urmat la distribuirea premiilor.

Dl president cu cunoscuta-i abilitate oratorică în atențiunea încordată a asistenților a deschis întrunirea cu un discurs instructiv și avântat, din care în graba condeiului însemn următoarele pasage mai însemnate:

„Stimaților domni!

„Iubiților frați economi!

„Grele și anevoioase vremuri petrecem; ca nici-odată glasul timpului ne strigă cu tărie: ori ne folosim de mijloacele cunoscute de înaintare, ori rămânem osândiți la stare de sărăcie și apăsare.

„Mie și cătorva tovarăș de luptă ni-a fost dat timp de peste un an de zile să petrecem în osândă — veți înțelege deci, că am multe pe inimă de spus, dar' nu mă pot extinde — strimțorați de scurtimea timpului voi cânta să înfățișez scopul zilei de azi și însemnătatea ei pentru interesul țeranului nostru.

O seamă de cărturari am format o însoțire cu scopul de a pute cât mai des și mai apropiat veni în atingere cu țeranul agricultor și după cea mai bună pricepere a noastră a-l însuflă pentru cele mai puternice mijloace de înaintare, cari să-i înlesnească munca și să-i deschidă cele mai bogate izvoare de câștig.

Întrucât am dobândit rezultatele dorite pe calea aceasta, nu este locul a se arăta aici.

Un lucru pot însă cu mândrie să constat în ora de față — este interesul și însuflărea nobilă cu cari în împregiurări nu tocmai priincioase, harnica comună Apold împreună cu surorile sate învecinate Mercurea, Apoldul-de-jos, Ludoș și Topârcea, au răspuns la întreprinderea zilei de azi; succesul întreg este opera d-voastre, a frunțașilor d-voastre conducători, cari cu toții înțelegând tinta ce ne-am propus cu însuflărea, ni-ați dat sprigul valoros.

Căci ce am făcut noi azi? Voiu căuta să înfățișez lucrarea prin un exemplu practic.

Ne trimitem, fraților, copiii la școală; ca sub mâna măieastră a dascălului să le agerim mintea și să-i înzestram cu puteri alese pentru viață; despre rezultatul muncii ne convingem apoi la examen; de acest examen însă nu ne vom lipsi nici-odată, fiind el oglinda muncii îndeplinite. O oglindă, un examen, un rezultat al muncii d-voastre este înfățișat în expoziția noastră de azi.

D-voastră sunteți măiestri și noi venim ca împreună să facem asemănarea însușirilor bune și de urmat cu acele cari trebuie introduse în economia d-voastre de vite — ram atât de însemnat la țeranul nostru agricultor. Da, căci acesta un mijloc sigur folosit la toate popoarele mai culte este pentru propășirea economică.

Este la toată întâmplarea — pe lângă însemnatul folos moral — și o mândrie pentru noi, că ajungem să ne folosim de asemenea mijloc sigur de propășire.

Și pe acest fir dl president a continuat a arăta apoi însușirile indispensabile ce trebuie să întrunească mai ales vite de prăsilă făcând apel în termeni călduroși la numeroșii țărani asistenți a lăpăda soiul rău și a întreține numai vite de rasă bună și aleasă, care singură răsplătește în mod sigur și cu belșug capitalul plasat și munca prestată.

Dapă-ce a adresat mulțumiri membrilor exponenți, comitetului arangiator, membrilor din juriu și îndeosebi comunei Apold și frunțașilor ei pentru valoroasa conlucrare la reușita expoziției, discursului dlui president viu aclamat și aplaudat i-a urmat imediat distribuirea de premii după lista deja stabilită din partea juriului. De observat e, că dela programul stabilit în numărul premiilor la singuraticile grupe s'au făcut unele abateri: astfel la grupa tauri premiul de 32 coroane juriul l-a redus la 12; la grupa oi premiul de 46 coroane s'a redus la 28 și al treilea dela 40 coroane la 20 — ear' prisosul dela aceste grupe s'a adaus la grupa bovine, vaci, junci, junince, tăurenci, viței și vițele după-cum se poate constata din următorul conspect al exponenților premiați:

Nr. curent	Comuna	Numele exponentului premiat	coroane
I. Tauri.			
1.	Apoldul-infer.	Comuna Apold	
2.	Topârcea	Topârcea	
II. Vacii.			
1.	Apoldul-infer.	Nicolae Domnar	8
2.	Mercurea	Spiridon Fleșer	8
3.	Apoldul-infer.	Ioan Preda	6
4.	Ludoș	Moise Nan	6
5.	"	Ilie Geja	6

Nr. curent	Comuna	Numele exponentului premiat	coroane
6.	Apoldul-infer.	Ioan Inga	6
7.	Ludoș	Moise Berghezan	4
8.	Apoldul-infer.	Ioan Irimie	4
9.	"	Nicolae Scoarste	4
10.	Mercurea	George Albu	4
11.	Apoldul-infer.	Moise Stănese	4
12.	"	Moise Fleșer	2
13.	"	Susana Muntean	2
14.	Ludoș	Ioan Suci	2

III. Junci și juninci.

1.	Apoldul-super.	Dimitriu Iridon	6
2.	Topârcea	Iacob Greavu	6
3.	Apoldul-super.	Alexă Sîrbu	4
4.	Ludoș	Ilie Berghezan	4
5.	Apoldul-super.	Dimitriu Ivan	4
6.	Ludoș	Moise Troancă	4
7.	Mercurea	George Muntean	4
8.	Apoldul-infer.	Ioan Beu	4
9.	Ludoș	Moise Pop	4
10.	"	Nicolae Luca	4
11.	"	Ioan Schiau	2
12.	Mercurea	George Stănese	2
13.	"	Ioan Câmpianu	2
14.	Apoldul-infer.	Ioan Stănilă, preot	2
15.	Ludoș	Nicolae Muntiu	2
16.	Apoldul-infer.	Nicolae Beu	2
17.	"	Maria Beu	2

IV. Viței, vițele și tăurenci.

1.	Apoldul-infer.	Nicolae Greavu	4
2.	Mercurea	George Stănese	4
3.	Apoldul-infer.	Dimitriu Orăștian	4
4.	"	Moise Stănese	4
5.	Ludoș	Ioan Albu	2

V. Oi; a) țigăi.

1.	Apoldul-infer.	Iosif Suci	6
2.	"	Ilie Popa	4
3.	"	Ioan Neag	4
4.	"	Ioan Muntean	4
5.	"	Moise Milea	2
6.	"	Iacob Beu	4
7.	"	Moise Orăștian	2
8.	Mercurea	Ioan Câmpian	2

b) Rasă turcană.

1.	Topârcea	Iacob Greavu	6
2.	Apoldul-super.	Dimitriu Ivan	4
3.	Apoldul-infer.	Nicolae Stănese	4
4.	Ludoș	Nicolae Tănase	2
5.	"	Moise Berghezan	2

Ne găsim în oră târzie de seară: numărul celor insinuați de membri ai reuniunii nu mi-i-am putut însemna.

Membrii comitetului agricol, membrii din juriu și numeroșii frunțași din comune ne așezăm în tignă la masa arangiată în sala frumoasă de școală.

Cu bucurie însemnez aci prezența simpaticei noastre pretor-suprem, dl Peiru Dreghici, care dela început cu interesul ce-l caracterizează pentru promovarea intereselor populației noastre, ziua întreagă a luat parte activă la actul expoziției.

D-sa a ridicat cel dintâiu toast pentru comitetul reuniunii în frunte cu vrednicul ei president, al doilea a fost al dlui notar Ioan Măcelariu pentru însași reuniunea agricolă și comitetul ei, dl president Comșa pentru comuna Apold și frunțașii ei conducători, urmând apoi alte și alte nenumărate vorbiri însuflăite pentru comitetul arangiator, pentru dl protopretor, tovarășia agricolă din comună și altele. Masa era servită de câteva frumoase copile apolzene, cari de câte-ori apăreau în rolul lor de diaconese primejdiau atențiunea din firul toastelor.

Lupta în comitate.

Din toate părțile ne vin știri, că lupta în comitate s'a lucins pretutindeni.

La *Lugoș* (în Bănat) Românii s'au purtat brav, alegând în ziua de 28 Octombrie ca membrii în congregație pe dnii Dr. *Stefan Petrovici*, *Ioan Nedelcu*, advocați și *George Iacobescu* econom.

Luni, la 29 Octombrie, fruntașii alegători români din Sibiiu s'au sfătuit și au hotărât să lupte și dinșii din toate părțile. S'a hotărât în aceeași vreme, ca să roage alegătorii români a alege la ori-ce întemplantare:

În cercul *S.-Sebeșului* pe dl *Victor Tordășianu* și Dr. *N. Vecerdea*;

În cercul *Seliștei* pe Dr. *Ioan Rațiu*, *Dumitru Comșa*, *Liviu Albini* și Dr. *Amos Frâncu*, toți din Sibiiu și toți bărbați, despre cari cu drept cuvânt se crede că vor ști să apere poporul român în toate împregiurările vieții lor, deci și la comitat.

Sfatuim și noi pe alegătorii români din cercurile sus numite să voteze pentru candidații români.

Rămâne, se înțelege, ca asupra altor bărbați ce sunt de ales pentru a întregi numărul, alegătorii în fiecare cerc să se hotărască ei între ei, alegând pe aceia dintre consăteni, în cari au încredere mai multă.

Îndreptare. Publicându-se într'un număr trecut lista viriliștilor români din *Făgăraș*, din greșeală s'a zis că ei sunt din Brașov. Tot acolo s'a zis despre dl *Iancu Meșianu* că e „secretar“, în loc de proprietar, — ceea-ce prin aceasta îndreptăm.

CRONICĂ.

Intîmpinare. Referitor la cele-ce ni-s'au trimis din Berzova, și s'au publicat în nr. 41 al foii noastre despre felul cum *Jidani* ar fi avut spriginul dlui învățător *Vasilian Popovici* ca să facă școală comunală în sat, numitul domn ne trimite o lungă întîmpinare, în care ne spune următoarele: despre dînsul așa lucruri numai dușmanii sei pot scorni; nefiind membru în comitetul comunal, n'a putut nici să ajute nici să strice trebii despre care e vorba; este și rămâne fiu credincios al neamului seu și doritor de a lăsa fiilor sei nume nepătat. Ne pare bine de această declarație, și dorim și noi între frații nostri dela sate pace și bună înțelegere, căci cu dușmanii ne facem rău și nouă și neamului românesc.

Dale domnilor dela putere. Ciobanul *George Cârțian*, care a fost să caute dreptate până la Împăratul, ne povestește cum de mai multe săptămâni tot umblă la solgăbirău, vicișpan, ba a fost până la ministru, ca să primească dreptul de a vinde cărți. Toți îl amînă însă cu vorba, deși însuși ministrul i-a făgăduit că-i va da dreptul. De-l vor mai ținea mult, *Cârțianu* se va duce ear' la M. Sa Împăratul.

Ticdloși d'ale fibiraclor. Din *Surdac* se scrie, că la alegerea de notar întemplantă în 23 Sept, n'a voit să candideze nici pe un Român și astfel a ajuns notar un Ungur. Mai rău e, că dintre preoții români de față n'au îndrăznit să protesteze decât numai părintele *Nicoara* din *Berchiș*.

Adevărat să fie? Ni-se scrie din *Chișfalău*, că învățătorul *George Totoian* de acolo ar îndemna pe săteni să nu aboneze foi și să nu cetească, ba dela tinărul *George Heiuș* a luat bani pentru abonament, dar' nu i-a trimis la administrația noastră. Nu ne vine a crede. Învățătorul numit este însă dator să deo o lămurire!

Preot harnic. Primum din *Mănăstur* o scrisoare, în care i-se aduce laude preotului *Ioan Popa*, care pune multă grijă a crește în frica lui Dumnezeu și credință cătră neam pe toți fiii sei sufletești. Ne pare bine.

Toamnă frumoasă. Din toate părțile ni se scrie, că zăpada din săptămâna trecută s'a topit și acum vremea s'a schimbat înspre bine. Avem zile de toamnă foarte frumoasă, călduroasă, în cât crește și iarbă.

Preot slab. Din *Iara-de-sus* ni-se scrie, că preotul gr.-cat. român de acolo nu cetește nimic românește, nici nu vrea să știe de cele naționale, ci tot mereu e în societatea unui *Jidan*.

Doctor român. Din *Mănăstur* ni-se scrie, că Românii d'a-olo ar dori foarte să aleagă un medic român în locul *Jidanului* care a plecat. Atragem înarea aminte a doctorilor români.

Stări îngrijitoare. Dela un fruntaș din părțile *Verșetului* primim următoarele: Ca să vă arăt, că sunt preoți de ai nostri p'aici cari au apucat pe căi rele, voesc a vă face cunoscut câteva: 1. În *Voivodina*, comună fruntașă curat românească de lângă *Verșet*, stărue bietul preot bătrân și bun, tatăl avocatului din *Verșet* Dr. *Nic. Popovici*, ca credincioșii să nu se înstrăineze de sfânta maimă biserică. Dar' înzadar, căci acolo e un preot tinăr, capelanul părintelui și totodată și ginerele aceluia, *Dăbits Eliás* cu numele, care apoi învață poporul, că la botez numai acel nume să deo pruncilor botezați, care va fi căpătat dela notar și care nume a introdus notarul matriculant înainte de botez în registrele lui. 2. La două botezuri părintele *Popovici* voia a face excepții și îndruma pe părinți, că au dreptul să deo nume ce vor, vor ei pruncilor. Dar' înzadar voiau bieții părinți, căci părintele capelan *Dăbits* și preotul *Pancsovan Elias* — altcum preot de aproape 60 ani — nu lăsau din voea lor millenară, ci ziceau: „Măi, ce vrei? Doar' legea ministerului, este mai mare decât a bisericii! Să știți, că biserica este supusă ministerului ce vrea el, aceea e lege. El poruncește, că numele să fie așa date copiilor, ca și ei să priceapă. Nu ascultați de părintele *Popovici*, că va fi în stare tot nume șoade să deo copiilor, cari apoi nu le poate numi nime“.

Rușine să le fie acestor preoți nevrednici, ear' sătenii noștri să știe, că chiar legea dă drept ca în matricole slujbașii cu panglica ungurească să fie dator să pună și pe românește numele (de botez și de familie) noilor născuți.

AVIS. Am onoare a vă face cunoscut, că mi-am transpus cancelaria advocațională în piața *Andrássy* Nr. 11 (*Andrássytér* 11) în edificiul teatrului, etajul II. Întrarea e în front, poarta principală între cafeneaua *Zemplényi* și restaurațiunea *Michl* (*Murányi*).

Arad, 10 Octombrie 1895.

Cu stimă

Dr. *Stefan C. Pop*,
advocat.

Din parte-ne îndemnăm pe toți Românii de prin acele părți ca în cauze advocaționale, să se adreseze cu încredere cătră dl *Pop*, un bun avocat și harnic fiu al națiunii.

R Î S.

La tribunal.

— *Eur' ai venit înaintea tribunalului?*

— *Mă iertați, dle președinte afurișii de sergenți m'au adus!*

*

— *Bine, păcătoșule, pentru-ce ai furat dela femeea asta 2 morcovi?*

— *Nu știam prețul, dle.*

— *Trebuia să întreb.*

— *Apoi de, dle, sunt din firea mea cam rușinos față cu femeile...*

*

Un *Oltean* fiind la vânzare de potérnichi, una i-a trecut printre picioare. Puf, a tras în ea, dar' n'a nimerit. Atunci el haid fuga să vadă unde a căzut, când eată dă peste un popă călare.

— *N'ai văzut, părinte unde a căzut o potérnichi?*

— *Nu.*

— *Hi lucrul dracului, i-am văzut fulgii!*

— *Fulgii și eu i-am văzut, dar au sburat împreună cu carnea.....*

I. C.

POSTA REDACȚIEI.

Dlul *Lazar Tomușiu*, în *Tropold*. Trimite în mărci (timbre) postale, pe care le poți pune în scrisoare adresată *Institut Tipografic în Sibiiu*.

Dlul *Ioan Hossu*, cantor, *Schiopu* Mulțumim pentru cele împărtășite.

Dlul *B. Belu*, *Petridul-de-jos*. Cu sila nu poate nimeni să se facă slujbaș. Nu-ți fie frică de amenințări și nu primi să fii slujbaș unguresc. Dacă le trebeie muncitori, plătească!

Dlul *N. Turcu*, *Zorlenț*. Credem — nu suntem siguri — că la redacția „Familiei“, *Oradea-mare*.

Abonent 5060, *Capolnoc-Monostor*. Cu nevasta te împacă, pentru-că nu e lucru mai țigănesc, decât să umblați pe la judecată. Ear' cât despre bătaia ce ai suferit-o dela 3 *Jidani*, trebuia să te sfinști a mai și vorbi de ea. E rușine ca un Român să se lase a fi bătut de 3 *Jidani*. Un Român harnic bate un sat de *Jidani*!

Pentru redacție și editură răspunzător: **Ioan Ciiontea.**

Proprietar: **T. Liviu Albini.**

LOTERIE.

Tragerea din 26 Octombrie n.

Budapesta: 86 89 50 7 70

Tragerea din 30 Octombrie n.

Sibiu: 21 1 41 78 64

Un tinër

cu purtare bună și de încredere, practic fiind în lucrurile notariale îndată află aplicare ca. [2996] 1-1

adjunct notarial

la cancelaria subscrisului în Boiu-mare (Nagy-Buny, p. u. Nagy-Ilonda, comitatul Szolnok-Doboka), pe lângă 10 fl. soluțiune lunară și provisiune întreagă.

Demetriu Baican,
not. cerc.

Mihail Roth,

farmacist diplomat,

Brașov, Tîrgul cailor nr. 2.

Recomandă ca mijloc de casă de mult probat spiritul seu gallic în calitate excelente pro butelie de 0.2 litri fl. — 40

Deposit pentru Sibiu și giur la

Gustav Kessler,

Sibiu, colțul din strada Măcelarilor și strada Poplăcii.

Comandele adresate direct fabricantului se expediază zilnic prin postă pe lângă rambursă sau trimiterea înainte a banilor.

Embalagiul se socotește în prețurile originale. [3003] 2-6

Pentru clientelă numeroasă se roagă

Mihail Roth,

Brașov, Tîrgul cailor nr. 2.

Un tinër

absolut de 4 clase elementare și cunoscând toate trei limbile patriei află aplicare ca

Practicant

în băcănă subscrisului, ce se va deschide în Orăștie (Piața-mare nr. 2.)

Preferiți sunt cei din Orăștie sau giur. [2893] 4-4

Ioan I. Vulcu,
comerciant.

La „Institutul Tipografic” în Sibiu se află de vânzare:

PORTRETUL

dlui Dr. Vasile Lucaciu.

Un tablou în mărime de 38×28 cm.

Prețul 50 cr.

Fondat 1857.

Andreiu Török,

Fabrică de mașini agricole și
negustorie de fer,

SIBIU,

Poarta Cisnădiei Nr. 1. — Piața-mare.

Toate soiurile de mașini și unelte agricole.

Mare magazin de tăietoare de nutreț, triore, teascuri de vin și de poame, butoze de porumb, tăietoare de napi, mori de uruit, pluguri, mașini de sămănt, grape, pluguri de prașit, mașini de sămănt cu mână, mori de curățit, mașini de treerat, vârtejuri, tulumbe etc. etc.

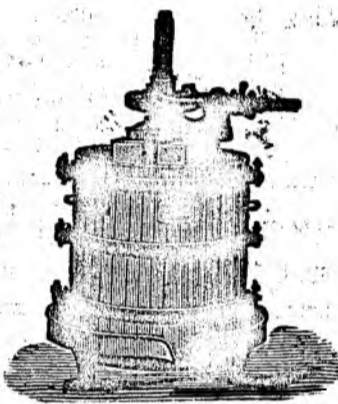
Specialitate:**Mașini și unelte pentru lăcătari și fauri**

Arangamente complete de ateliere

Principiu: Marfă bună cu prețuri ieftine.

Prețuri curente ilustrate gratis și franco.

Scrisorile se resolvă prompt.

[2765] 2-26

Cele mai culante condiții de plătire pe lângă serviciu prompt.

Reparaturile solide și ieftine.

Premiat în mai multe rânduri

Marfă gata după plac.

PRIMA
tovărășie română de cismărie
IN SIBIU.

Strada Gușteriții, Dragoner-Wache.

Măiestrii cismari:

TEODOR MOLDOVAN, ZACHARIE ARON și IOAN DOBREAN,

constituiți în tovarășie de cismărie, aduc la cunoștința p. t. publicului, că în atelierul lor de cismărie se află tot felul de încălțăminte gata pentru bărbați, femei și copii, precum cisme cu limba, cisme întărite cu două cusături, călțuni de tot soiul, cisme de tot soiul pentru femei și copii, cioboate mari și mici, ghetă pentru bărbați, femei și copii solid și trainic lucrate din material bun cu prețuri foarte ieftine.

Tot aci se execută prompt și ieftin tot felul de reparaturi.

Tovărășia cercetează toate târgurile din Transilvania unde se vinde numai marfă provăzută cu ștampila reuniunii.

Comandele din afară se execută repede și conștientios.

De clientelă binevoitoare și numeroasă se roagă

cu distinsă stimă

Prima tovarășie română de cismărie

în Sibiu.

[2543] 8-12

Prețuri foarte ieftine.

Luceu bun și durabil.

Comandele se execută repede.

Mileniu. Mileniu. Mileniu.

Din incidentul aniversării de 1000 de ani a existenței națiunii maghiare se va deschide în Maiu 1896 expoziția ce de 3 ani se aranjază cu spese enorme, cu care privilegiu se va muta din Austria o casă de export cu tot în Ungaria, fiindcă aici în înțelesul legilor nouă fabricile din nou clădite sânt scutite de dare. Din cauza mutării fabricii se vor desface deci imensele depozite pe mărfuri gata: Cuverte de pat, țoale de cai, papioane, tulpane de lână și stoffe de tot soiul, precum și clasornice, instrumente musicale, saci etc. etc. cu prețuri atât de ieftine, încât

ori-și-cui îi va sta graiul de uimire și va admira neobiceiuita ieftinătate.

[2835] 3-

Fiecare să folosească acest privilegiu pentru a cumpăra acum următoarele articole atât de bune și atât de ieftine cum nu s'a mai pomenit.

Mileniu.

Cuverte pentru pat și masă

țesute pe ambe fețele în cele mai admirabile mostre. Cuvertele de masă 150 ctm. pătrați, cuvertele de pat 2 metri lungi, 150 ctm. late, mai înainte prețul pro garnitură fl. 10.— acum pro bucată

Felul I. fl. 1.88	Felul II. fl. 2.42	Felul III. fl. 2.73
----------------------	-----------------------	------------------------

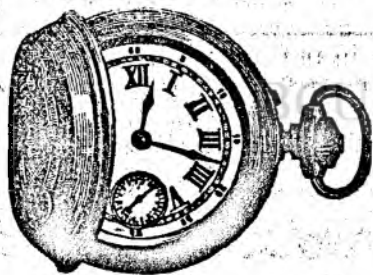
Mileniu.

Tulpane de iarnă

pentru dame, din lână fină și groasă de oaie, alpacca, cheviot și himalaya-doublé, calit. cea mai bună, prețuri scăzute acum

Felul I. 3/8 mari 48 cr.	Felul II. 1/8 mari fl. 1.10
Felul III. 1/4 mari fl. 1.93	Himalaya 1/4 mari fl. 3.52

Mileniu.

fl. 2.50 Un orologiu Chicago remontoir de nikel cu arătător de secunde; mecanismul regulat.

fl. 3.50 Un orologiu prima remontoir de nikel, constr. minunată, foarte precis cu arătător de secunde.

fl. 5.— Un orologiu remontoir cu 2 capace, din care unul sare, mecanismul precis regulat.

fl. 6.— Un orologiu american goldine remontoir, fin aurit, cu aneviole se deosebește de adevărat, cu multe gravuri și regulat precis.

fl. 6.— Un orologiu remontoir de argint, cu capace mult și fin gravate, regulat precis

fl. 8.— Un orologiu remontoir de argint cu două capace, fin gravat, precis regulat.

fl. 10.— Un orologiu anker-remontoir cu 3 capace, cu 15 rubine, precis umblând.

Deșteaptă-te!

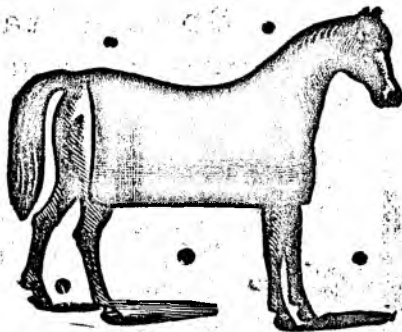
Numai fl. 2.

costă un orologiu de deșteptare bine regulat, executat conform desemnului, în dulap splendid de nikel, cu arătător de secundă și cu un clopot deșteptător ce sună foarte frumos, durabil lucrat, umblă și deșteaptă foarte punctual; e netăgăduit cel mai frumos și ieftin orologiu. Prețul scăzut numai fl. 2.— același deșteptător cu arătător mecanic de dată ce funcționează de sine în eternitate fl. 3.

MILENIU.

8000 bucăți

Țoale de iarnă pentru cai

admirabile, frumoase, trainice, acomodate pentru economie 180—190 ctm. lungi, 120—130 ctm. late, foarte groase, durabile, călduroase, aproape neruinabile, cu vârgi colorate și pompos confecționate. Singur materialul brut a costat mai mult decât acum țoalele gata. Prețuri scăzute pro buc.:

Calitatea I. țoale ptr econom à fl. 1.64	Calitatea II. țoale ptr trăsuri à fl. 2.48
Calitatea III. țoale de gală à fl. 2.96	Țoale-doublé îndoit de tari à fl. 3.52

1 florin Bazarul mileniului 1 florin
fiecare buc. trimite toate celea à 1 fl. sau 2 coroane prin rambursă.

1 năframă mare călduroasă, pentru dame, 7/4 mare cu ciuc. 1 fl.	1 cort de ploaie impermeabil, cu bêt frumos 1 fl.	1 vestiment gata de iarnă pentru copii dela 1—3 ani 1 fl.	3 părechi de strimfi într'o culoare sau frumos vârgați 1 fl.
6 ștergare calitate bună, caro chivite 1 fl.	1 pânzătură de mătăsă albă, de damast sau colorată 1 fl.	6 serviete mari, albe sau colorate 1 fl.	1 jachetă pentru dame, călduroasă, cu broderie 1 fl.
Cuşmă de iarnă din peluş de Persia, cu vată călduroasă 1 fl.	1 briciag cu 4 tăşuri, cu aparat pentru scoat. dopurilor 1 fl.	4 cravate de mătăsă, fiecare alta formă și col., foarte fine 1 fl.	1 apar. de foc aprinde însuși cu șteala fulgerului 1 fl.
1 cămașe bărb. foarte fin gătită, albă ori colorată 1 fl.	1 briciu, tăş englez veritabil, foarte ascuțit 1 fl.	6 părechi de ciorapi, într'o culoare sau vârgați frumos 1 fl.	2 fesnice de salon, fin argintărite, formă frumoasă 1 fl.
1 cămașe fem. din şifon ori în cu broderii 1 fl.	1 oglindă de toaletă pentru așezat cu lădiță 1 fl.	1 moară de cafea, construcția cea mai bună, durabilă 1 fl.	3 năframă de cap, călduroase, pentru iarnă, în toate colorile 1 fl.
3 cuțite de masă din argint de Phönix veritabil, totdeauna alb 1 fl.	12 lingurițe de cafea de argint veritabil de Phönix 1 fl.	1 lingură de scos supă, de argint veritabil de Phönix 1 fl.	3 sorturi de casă, model modern, de spelat 1 fl.
1 orologiu de bronz punctual, cu garanție 1 fl.	1 lanț de orologiu de aur artificial cu acțătoare 1 fl.	1 inel de aur dublu cu peatră 1 fl.	11 batiste cu margini colorate și chivite 1 fl.
1 covor de pat din stofă de jute desin frumos, mare 1 fl.	1 ciarșaf mare și lat 1 fl.	1 manșon de pele neagră, căptușit călduros 1 fl.	1 sort de lister, negru, cu Plissée foarte frumos 1 fl.
1 năframă de mătăsă 1 cot de mare și în ori-ce culoare 1 fl.	3 batiste de mătăsă de Lion, multicolore 1 fl.	1 cutie de cusut, de mătăsă, cu requisita de cusut 1 fl.	6 fureculițe franceze, de aur veritabil de Phönix, în veci alb 1 fl.
1 cheie de orologiu de argint veritabil cu fotografie 1 fl.	1 pieptar de lână pentru domni și doamne 1 fl.	1 păr nădragi de lână (sistem Jäger) pentru domni 1 fl.	6 linguri de argint veritabil de Phönix, în veci alb 1 fl.

Mileniu.

Papioane

foarte fine, în drap, albastru, bordeaux, cu desemnuri și vârgi admirabile, complet de mari pentru ori-și-care pat, groase, calitate foarte durabilă, mai înainte prețul pro bucată fl. 5.— acum pro bucată

Calitatea I. fl. 1.79	Calitatea II. fl. 2.74	Calitatea III. fl. 3.56
--------------------------	---------------------------	----------------------------

Mileniu.

Țoale pentru cai de strapață groase, mari, călduroase 160 centimetri și frumos invărgate fl. 1.10

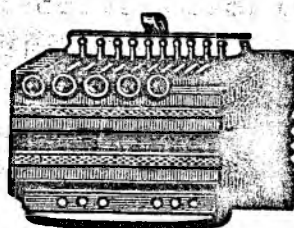
Rocuri de Canada groase și călduroase ptru domni și doamne fl. 1.56

Cămăși normale de iarnă călduros plisate fl. 1.—

Pantaloni normali de iarnă călduros plisați fl. —.95

Stoffe din lână de oaie în lățime dublă, 3 metri pentru un roc, pantaloni și giletă fl. 5.26

Mileniu.

Numai 2 fl. o excelentă

Harmonică de concert

cu 12 clape, acompaniament tremelo și bas, acordat curat melodios, montată fin și trainic, se poate cânta pe ea ori-ce piesă.

Felul I. fl. 2.—	Felul II. fl. 4.—	Felul III. fl. 6.—
---------------------	----------------------	-----------------------

Numai fl. 2.—

Următoarele

10 lucruri prețioase

- 1 orologiu de bronz precis umblând,
- 1 țigar spiț de spumă de mare.
- 1 porte-țigare trainic,
- 1 aparat de foc pe vecie,
- 1 cravată de mătăsă sau atlas,
- 1 ac pentru cravată cu petri,
- 1 țerșă de nikel cu peniță,
- 1 briciag cu scobitor,
- 1 inel cu petri,
- 1 suvenir din Viena.

Toate aceste obiecte laolaltă costă numai 2 fl.

10.000

Saci de bucate

admirabili din tarpauling, buni, groși, tari și bine cusuți, fiecare bucată e îndoit de vrednică fiind de-o trăinicie neruinabilă.

Sacii în 2 mărimi diferite:	
110 ctm. lungi 46 ctm. lați 95 cr.	120 ctm. lungi 56 ctm. lați 40 cr.

Fiecare se-și cruce plumânile și se-și cumpere

pentru fl. 1.50

8 bucăți recuisite de fumat:

- 1 pipă de lemn cu scurgere,
- 1 verge fină potrivită la ea,
- 1 jăclău de pele fin,
- 1 aparat de foc de buzunar, calitate neruinabilă,
- 1 țuitoare de țigări,
- 1 sipcă de țigarete hig., spumă de mare,
- 1 excelentă pipă de casă scurtă,
- 1 vergea pe potrivă.

Toate împreună fl. 1.50.

Comandele se execută cu îngrijire și pe lângă rambursă, marfa care nu convine se schimbă, ori se returnează la cerere banii. Adresa:

Export și deposit general a fabricii de țoale și mărfuri de lână
I. FEKETE, Viena, V., Rüdiger-gasse Nr. 113.

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Trei legi agrare.

În luna trecută dieta din Budapesta, pentru înaintarea stărilor economice a primit dela ministrul de agricultură trei proiecte, cari după foarte scurtă desbatere, au ajuns a fi legi în toată puterea.

Prima lege cuprinde rînduelile, prin cari se oprește falsificarea sau stricarea produselor, cum sînt: laptele, untul, grănele, mierea, și peste tot semințele mearse pentru sēmēnat.

Prin legea aceasta sub pedeapsă de 300 fl. sînt oprite falsificările sau stricările ce s'ar face cu produsele amintite. Așa ori-unde s'ar putea adevări, că cineva aduce la vînzare asemenea produse, va fi pedepsit fără cruțare. În orașe pedeapsa va fi dictată sau croită de căpitănul poliției, ear' în comune de cătră pretorul cercual. Totodată descoperindu-se cu dovezi falsificarea, bucatele falsificate pot fi confiscate (luate) și nimicite.

Cu deosebire pentru semințe, legea aceasta va fi foarte bună. Astăzi adese-ori economul cumpără mai ales sēmēntă de lăternă și trifoiu cu bani scumpi, apoi după ce seamēnă se trezește că rēsar deosebite burueni, că sēmēntă a fost falsificată.

Se poate crede, că numărul mare al speculanților, și tot felul de înșelătorii încâtva va fi mai restrîns; dacă nu tocmai curmat.

A doua lege are menirea de a sprîgî și rēspondî prāsirea vitelor. Pentru acest scop se va întocmi un fond sau capital de un milion coroane, din care ministrul de agricultură va putea cumpăra vite din cele mai bune rase. Vitele așa câștigate, le va da economilor pe lîngă obligațiuni sau contracte, ca să le poată plăti în rate.

Această sumă însē va fi întrebuintată cu dobândă. Adecă economul pe lîngă plățirea în rate va fi totodată îndatorat, ca să plătească deodată cu ratele și procentele sau dobânda legiuită după capitalul ce 'i-s'a dat prin vite.

Dobânda câștigată pe această cale, va fi întrebuintată pentru premii și sprîgîirea reuniunilor economice, cari se deprînd cu înaintarea prāsirii vitelor.

Adecă făcēndu-se expoziții de vite în deosebitele țînuturi din țeară, economii cari se vor putea înfățișa cu vite mai frumoase, vor fi împărțâșiți cu premii de încurajare. Tot spre acest scop vor fi ajutate reuniunile agricole, de cări, durere, noi avem foarte puține.

Dacă la împărțirea de vite de rasă bună și ajutoare de încurajare, se va urma cu dreptate, atunci se poate spera,

că acest ram economic ar lua alt avēnt, prāsirea vitelor ar înainta. Astăzi în foarte multe țînuturi, chiar poporul nostru se trudește cu niște vite de rasă slabă, încât nici chiar pășunea și nutrețul scump nu-l rēsplătesc.

A treia lege, dă imputernicire ministrului de agricultură, ca să reguleze mai multe rîuri din țeară.

În primul rînd pentru regularea *Dunării* se votează 20 milioane fl., care sumă trebuie întrebuintată pînă la anul 1907.

Într'al doilea rînd se votează tot pe atîta vreme 31 milioane fl. pentru regularea: *Tisei, Crișurilor, Someșului, Mureșului, Timișului, Begei, Morvei, Văgului, Dravei, Savei și Murei.*

Așa, începēnd din anul 1896 în tot anul vor fi luate în socotelile statului, în curs de 18 ani 3 milioane fl.

După-cum aflăm din §. 4. în această lege li-se dă ministrilor de finance și agricultură imputernicire, ca în 1896, 1897 și 1898 să poată cheltui în tot anul peste cele trei milioane încă câte 2, dacă va fi lipsă. Dela anul 1899 mai pot cheltui în tot anul peste suma votată încă câte un milion pînă la anul 1907.

Dacă în vistieria statului n'ar fi banii trebuincioși, atunci ministrii amintiți au imputernicire a lua suma trebuincioasă împrumut cu 4 $\frac{1}{2}$ perente. Regularea fluviilor și rîurilor după-cum vedem pune o sarcină foarte mare pe umerii poporului din țeară. Dacă însē capitalul se va întrebuinta cu conștientă și destulă grijă, atunci se poate dobândi foarte mult pămēnt pentru roadă, totodată vor fi scutiți mulți plugari de exundările dese. Eșîrea rîurilor face pagube foarte mari poporului de pe lîngă țermurile apelor, ba adese-ori li lasă fără nici o roadă.

Din cursul neregulat al rîurilor foarte multe averi sînt purtate de puterea undelor, așa că câte după o toamnă sau primăvară ploioasă plugarii mulți se află fără moșie. Pămēnturile au fost purtate de valurile rîului, era bietul plugar rămâne privind cu lacrimi în ochi, la apa nemiloasă.

Regularea rîurilor privită din curatul folos economic este o trebuință, care deloc nu se poate amîna. Prin regularea cursului se va cășiga mare întindere de pămēnt, care ajungēnd în folosință, va întrece cheltuelile ce se fac cu regularea.

Sîntem convinși, că însēși satele cāt și economii singuratici încă vor contribui și jertfi buni bucuroși, când e vorba de purtarea cheltuelilor, numai sumele date să se folosească pentru ajungerea scopului.

Sate numēroase sînt cari au interes să poată oprî și constrînge între țermuri valurile, deoparte ca să nu spele produsele de pe holde, de alta să nu ducă proprietățile.

Prin regulare chiar și țermurile se vor putea folosi mai bine, plantāndu-se pe marginile rîurilor: plopi, răchite și arini. Acești arbori în țeri străine, ba chiar și la noi în multe locuri dau economilor cu pămēnturi pe lîngă vāi și rîuri venite frumoase.

După-cum vedem, aceste trei legi sînt menite anume pentru înaintarea economiei țeranilor. De un lucru totuși trebuie să ne temem, că străinii avēnd a pune în lucrare legile, pentru poporul nostru nu mult folos vor aduce. Temerea noastră adese-ori este foarte întemeiată, de regulă noi de ce ne temem nici nu scāpăm.

Mare parte însē este chiar și vina noastră, că nu știm stărul și pofti mai cu multă putere ceea-ce ni-se cuvine și ceea-ce legea ne asigurază. Nu atāt nepăsarea, cāt necunoștința drepturilor ce ni-se cuvine este vina, mai adese-ori, că poporul de atâtea-ori e delăturat și nebăgător în seamă. „Cereți și vi-se va da, bateți și vi-se va deschide“.

Pregătirea rēsadniței pentru pomi.

Voind cineva, ca să aibă subiecte ori pomișori de altoit din grădina sa, atunci trebuie ca însuși să-și întocmească straturi. Chiar și semințele unor pomi, cari nu trebuie altoiți încă, se samēnă în straturi și grădină de pomărit, unde se grijesc pînă la resădire sau strāmutare în locul merit pentru pomărit.

După-ce se sapă straturile cu grijă și pămēntul unde este de lipsă se îmbunătățește prin gunoie, se samēnă în straturi atāt de late ca din două lături să se poată plivi cu ușurătate. De comun în pămēnt mai fărîncios toate semințele rēsar mai bine, straturile cāt se poate să fie făcute în locuri scutite de vēnturi. Facă-se sēmēnatul toamna ori primăvara, totdeauna trebuie să se aleagă sēmēntă, care are cerințele de lipsă pentru încolțire și este destul de sănătoasă.

Vremea pentru sēmēnat mai acomodată este atunci, când semințele sînt proaspete. În această stare fiind sēmēnate au umezeala de lipsă pentru încolțire chiar în sine, fără să fie constrîns a o suge din pămēnt, cum se întēmplă de regulă dacă s'au lāsat pînă s'au uscat deplin.

Cu privire la sēmēnarea deosebitelor semințe, trebuie să ne însemnăm următoarele:

Fecare sēmēntă trebuie sēmēnată în șîruri în așa depărtare și rară, ca crescēnd să aibă destul loc pentru creștere. Pe deasupra se învêlesc cu o pătură de pămēnt, care nu trebuie să fie mai groasă de două cel mult de trei degete, socotite în latul mării.

Sēmēntă de meri și peri se culege din poame sēlbactice, căci din acestea dobāndesc semințe ————— în pămēnt bun cres-

foarte bune. Dacă s'ar folosi fără să fie alese, așa cu monturi după-cum s'au stors din dinsele oțetul, atunci trebuie sămăntate, rar căci în monturi se pot opări și toate pier. Cu deosebire sămăntele de pâr trebuie spălate de cleiul mucos ce se află pe dinsele, cari adese-ori le poate strica, încât nu încolțesc, ci toate putrezesc.

Simburii de pruni având coaje tare, în cari poate fi înecată sau stricată sămănta, neputând desface coaja, trebuie ajutați ca să crepe coaja. Simburii acestia înainte de sămăntat trebuie muiați în câteva zile în zamă de gunoiu, până încep a crepa.

Cireșele, vișinile și duzii sau pomișarii de regulă trebuie sămăntate până sunt în carne, căci carnea de pe dinsele conținând zahăr, ajută foarte mult încolțirea.

Nucile, alunile și mandulele se sămăntă toamna. Fiindcă aceste pot fi stricate de șoareci, trebuie spălate înainte de sămăntat în oleu de peatră, mirosul căruia depărtează șoarecii dela dinsele. Acestea se pot sămănta și într'o ladă, care apoi se așează în pivniță până primăvara. Apoi primăvara se plantează în straturi.

Castanele asemenea se sămăntă toamna, atât cele bune de mâncare cât și cele sălbatic.

Dacă ar fi primăvara și vara următoare secetoase, atunci straturile trebuie udade mai de multe-ori. Buruienile și mărăcinii cari răsar cu îmbelșugare pe asemenea straturi, trebuie plivite tot mereu și pământul trebuie măruntit mai adese-ori.

Alegerea ori clasificarea cartofilor.

Aflându-ne în vremea, când economii nostri își sspă și adună cu toată grija cartofii (picioici, baraboi, pere de pământ), va fi la locul seu să vorbim despre alegerea sau clasificarea acelor.

Este știut, că cartofii trebuie aleși, deoparte, ca să se poată câștiga pentru sămăntă cartofii cei mai sănătoși, de altă parte atât cei mai mari cât și mărunții, să-i avem la o parte. Apoi cei mai mari se vînd ori se folosesc în casă, cei de mijloc se păstrează sau se vînd de sămăntă; ear' cei mai nedezvoltați și mărunți se folosesc pentru vite sau porci.

Poporul nostru plugar în cele mai multe locuri alege sau clasifică cartofii cu mîna; dar' unde sînt mulți lucrul merge foarte încet, adecă fără spor.

Precum în toate lucrurile economice și aci s'a aflat anumită măiestrie, cu care alegerea merge mai cu spor. Adecă pentru alegere sînt site de drot ori mașine. Sitele fiind foarte simple, se pot face ușor.

Se bat laolaltă cu cuie de fer patru rame de scânduri dela 40—70 cm.

Prime, peste aceste apoi se întind fire de oțet, olaltă, lăsând găuri să se alegem cartofii,

mai mari ori mai mici, de regulă se lasă bortele dela 20—60 cm. Cîte o sită de aceste costă dela 2—3 fl.

Afară de aceste mai sînt anumite mașini, cu cari se pot clasifica cartofii. Așa este, una cu care pot lucra 2 oameni, cu aceasta într'o singură oară se pot alege cîte 10—15 m.m. cartofi. După-cum se aduce în mișcare mașina și se toarnă în dinsa cartofii, îi alege în două clase. O parte cade în sacul aninat la o parte a mașinii, ear' cele mai mărunt curățite de pământ cad într'un vas aplicat sub mașină. Sitele au niște găuri rotunde ca cercul. Cîte o mașină cu două site așezată pe strat de lemn costă 50 fl.

Este o altă mașină, care clasifică cartofii în trei clase. Sită primă este așa întocmită, că cartofii cei mai mari nu trec prin dinsa, îndată-ce se află pe dinsa mulți se scoate din mașină și se toarnă în sac. Ceialaltii cartofi însă, clasificați în două clase, curg prin mașină în dreapta și stînga în corfele sau vasele acolo așezate. Cătră această mașină se trimit din fabrici 5 site. Cu aceasta se poate lucra și mai cu spor ca cu cea de mai înainte. Este ușoară, se poate duce dintr'un loc în altul fără nici o greutate, în dinsa cartofii asemenea se pot turna foarte cu multă îndemănă. Pe lîngă aceste părți bune mai are și a treia, încât cartofii stricați încă li-dă la o parte și li arată cu toată ușurătatea. Aceasta costă dela 50—60 fl.

Putându-se lucra cu aceste mașini foarte cu bun spor, economii nostri unde plantează mulți cartofi pot cumpăra cîte o mașină, care pe rînd o pot folosi toți economii din sat.

De altcum adese-ori am spus, că economia câmpului numai atunci va putea înainta și înflori, după-cum trebuie și cu toții dorim, când în fiecare sat vom avea cîte o însoțire menită de a lăsa cunoștințele economice.

Despre îngrășatul porcilor.

(Urmare și sine.)

Pentru îngrășarea porcilor se pot folosi și tărîțe, cari se câștigă cu un preț mai ieftin. De regulă însă îngrășatul nu se poate îndeplini numai cu tărîțe curate, ci se pofteste ca acelea să fie mestecate și cu alte bucate. După încercările făcute până acum mai bune sînt tărîțele, dacă la 50 chlgr. se amestecă cîte 20—30 chlgr. fărină de sêcară. Din acestea se fac lături, cari mestecându-se cu puțin aluat se înălesc.

De regulă în lăturile acrite se pune puțină, cîte 2—3 linguri de sare. Înăcreala merge foarte ușor, dacă s'au înăcrit lăturile dimineața, se dau seara să le mănânce. Lăsându-se în vas cam două litre de lături, cătră acestea se mestecă fărină și tărîțe, cari până în dimineața următoare fiind în loc călduț se înălesc

cum trebuie. Așa mestecătura de dimineața se dă seara; ear' de seara dimineața. Înăcirea se îndeplinește în loc de aluat cu rămășițe din lăturile de mai înainte înăcrite.

Deodată se fac numai atâtea lături, cîte pot fi mistuite de porci. Lăturile așa gătite porcii le mistuesc foarte cu bun folos.

Grăunțe de cucuruz se nu li-se dee porcilor cîtă vreme li-se dă astfel de mâncare. Căci numai odată dacă porcii ar gusta n'ar mai voi să mănânce tărîțe. Cătră capetul îngrășatului trebuie să li-se dee și grăunțe de cucuruz, căci așa li-se tocmește atât slăbina cât și unsoarea ca să fie mai gustoasă.

În multe ținuturi în unii ani se fac foarte multe păstăioase: fasole, mazere, bob și linte. De comun în asemenea ani acestea în piață n'au nici un preț; dar' folosindu-se pentru îngrășat, economii le pot întrebuița destul de bine.

Fiind însă aceste bucate foarte greu de mistuit, de regulă trebuie rîșnite, măcinate ori ferte și numai așa se pot mai bine întrebuița ca nutreț pentru porci. Mai bine este dacă se amestecă cu cartofi, când grăbesc sau sporesc foarte bine îngrășarea. Ori cum s'ar întrebuița aceste păstăioase, fiindcă sînt greu de mistuit se mestecă abia a cincia parte cu cartofi ori alte grăunțe.

Se poate folosi pentru îngrășat și hrișcă, ori păsatul; dar' numai măcinate sau rîșnite. Aceste încă de regulă se folosesc mestecate cu cartofi și alte bucate. Din aceste încă se fac lături acruțe, căci porcii așa le mistuesc mai ușor.

Mai bun folos se poate câștiga din îngrășatul cu ghinde și jir. Aceste fructe făcându-se cu îmbelșugare în unii ani prin păduri și codri, economii nostri dacă s'ar ști folosi de acest dar, pot câștiga dobînda foarte frumoasă. Aceste fructe ori să se hrănesc porcii prin păduri din ele, ori în cele mai rari cazuri se culeg, sau se adună și apoi li-se dau din mîna.

Mai răsplătit este îngrășatul, când porcii înșiși petrec în păduri și codri și adună hrana după trebuință.

Cînd se mîna porcii la ghindă ori jir trei lucruri trebuie să vină în socoteala economului: ca să aibă porcii hrană destulă, să nu fie siliți a alerga toate coastele până se pot sătura; să aibă vîi și isvoare la îndemănă, ca să poată bea apă tot mereu, adecă după-cum poftesc; și în urmă peste noapte să li-se facă ocol bun, unde să se poată odihni bine.

Nu mai puțin se pofteste ca economul să aibă porcari buni, care să mîne și să adune porcii cu bună grije. Mai virtos trebuie însă să grijescă de adăpatul acelor, căci atât ghindea cât și jirul pofteste foarte multă apă. Aceste fructe înfierbințind mult stomacul, dacă porcii n'ar avea apa trebuincioasă și-l pot

strica așa de tare, încât în loc de îngrașat vor fi loviți de multe boale.

Îndată-ce urmează frig și apele de munte îngheață, porcii trebuie adunați și aduși dela ghinde, apoi mai departe se îngrașe cu cucuruz. Și de altcun îndată-ce porcii ajung acea greutate, că nu bucuros caută după hrană, ci mai bine le place a petrece vremea culcați și tăvăliți, trebuie adunați și aduși dela pădure ca să se îngrașe mai departe cu cucuruz.

Atât slămina cât și unsoarea porcilor, cari se îngrașe numai cu ghindă și jir nu este destul de gustoasă, de aceea totdeauna este bine a-i hrăni, după aducerea dela pădure, câte 3—4 săptămâni cu cucuruz.

Se mai folosesc pentru îngrașat unele rămășițe dela fabricile de făcut spirt, bere și oleiuri. Acestea după natura lor se întrebuințează în moduri deosebite.

Din lăturile ce se câștigă după fiertul de spirt și bere, cari se zic și brahă și malată, porcii se pot îngrașa foarte bine. Din acestea de regulă li-se dau trei mâncări în așa măsură, cât pot dinșii primi. De un lucru trebuie a grijă, ca porcilor aceste lături să nu li-se dea nici prea ferbinți, nici prea reci.

Dacă porcii s'ar nutri vreme mai îndelungată cu această hrană, ar pute să li-se strice stomacul, fiindcă aceasta nu irită, ci mai mult moleșește stomacul. De aceea se pofteste, ca să li-se dea porcilor bucate mai virtuose și grele de mistuit, cari să irite puțin mațele. Pentru acest scop mai bun este orzul, din care în toată ziua pentru fiecare porc să se dea câte o jumătate de litră.

Turtele câștigate din storsul de oleu, nici-când nu pot fi date pentru hrană așa proaspete după-cum au fost scoase din teascul în care s'au stors. Acelea trebuie să stea cel puțin 10 zile, ca să se svente și întărească.

Când odată sunt întărite se macină ori se sdrobesc și numai după aceasta se pot da ca hrană. De regulă se amestecă cu făină de orz, săcară sau alte cereale, apoi turnându-se pe această mestecătură apă rece se întrebuințează. Din aluatul sau lăturile așa pregătite li-se dau porcilor atâta cât numai voesc a mânca.

Fiindcă și porcii îngrașiți cu aceste turte contrag un miros de oleu atât în slămină cât și în unsoare cătră capetul, trebuie nutriți câte 2—3 săptămâni și cu cucuruz.

În urmă se mai folosește pentru îngrașatul porcilor și carne de animale și sângele dela vitele ce se taie prin măcelării.

Cât pentru întrebuințarea acestora înșasi îndatinarea este regula cea mai bună.

Peste tot acestea sunt regulile de îngrașat, cât și povețele mai de lipsă pentru întrebuințarea bucatelor ce se pot folosi la îngrașatul porcilor.

Știri economice.

Pagubele făcute de filoxeră. Revista „Prometheus” ne dă statistica pagubelor cauzate de filoxeră în diferite țeri ale Europei.

În Elveția filoxera s'a ivit acum 20 ani, dar' s'a stîrpit numai decât prin smulgerea vițelor jertfindu-se numai 77 hectare de vii și oprind astfel lățirea flagelului. Tot astfel s'a întemplat și în Germania, unde numai 181 hectare au fost pustiite. Asemenea rezultate s'au obținut în Algeria și Rusia.

Dar' nu a fost tot așa pretutindeni. În Italia, unde s'a ivit filoxera în 1879 pustiirile s'au întins pe 187.056 hectare.

Eată pagubele filoxerei din an în an :

1879	24 hectare
1880	36 "
1881	50 "
1882	100 "
1883	386 "
1884	2995 "
1885	3174 "
1886	4534 "
1887	8456 "
1888	33374 "
1889	75612 "
1890	109246 "
1891	136242 "
1892	187056 "

În Austria, cu capetul anului 1892, insecta a ruinat 36.000 hectare de vii; în Ungaria 100.000 hectare; în Spania 168.000 hectare.

Dar' mai ales Franța a fost mult încercată de acest flagel. Mai mult de 1,500.000 hectare de vii au fost atacate, cauzând pierderi prețuite la suma colosală de 10 miliarde franci!

Din traista cu povețele.

Întrebarea 151. Afându-se pe hotarul nostru foarte multă ferice, care toamna după-ce încep brumele se uscă și se poate aduna cu coasa ori secerea, s'ar putea folosi pentru așternut sub vite. Se poate dobândi gunoiu bun din dînsa?

Covaș 1895.

I. V.

Răspuns. Ferice atât verde cât și uscată se poate întrebuința pentru așternut sub vite, ca ori-care altă burueană sau plantă. Nu tot așa de bună se poate zice pentru gunoiu. Fericea fiind o plantă foarte sălbatică, chiar și cu gunoiu amestecată și putrezită are în sine sălbăticia, așa încât din gunoiul pregătit cu multă ferice mistuește grăsimia. Pe pămîntele unde se poartă gunoiul acesta răsar pipirigul cu multă plăcere, deci este lucru deplin vedit, că fericea nu este ceva plantă bună pentru gunoiu; dar' între alte goaze se poate folosi și dînsa, nu însă în măsură mare, că atunci poate strica tot gunoiul.

Întrebarea 152. Voesc a cumpăra o mașină pentru cusut haine de pânză și haine groase din lână. De unde aș putea câștiga și cu ce preț? Care ar fi sistemul cel mai corăspunzător.

Răspuns. Pentru mașină bună de cusut haine de pânză ori de lână adresează-te la dl N. Dresnand, contabil la „Institutul Tipografic” în Sibiu. Dela dînsul vei afla toate amănuntele de cari ai ave lipsă.

Întrebarea 153. Un om care are banii sei proprii și ar voi să împrumute altora, numai până la câte procente sau cu câtă dobândă ti poate împrumuta? ca nu cumva cerând prea mult să fie pedepsit de lege ori se fie expus a-și perde talpa banilor?

Rudaria, 1895.

Petru Dancea,
econom.

Răspuns. Dacă cineva dorește a-și împrumuta banii cu dobândă legiuită poate lua 8 fl. dela sută, ajungînd însă treaba la pîră nu i-se judecă prin lege decât 6%. Întrebarea aceasta se află mai pe larg în „Economul”, unde s'a scris despre legea cametei.

Întrebarea 154. Am un vițel de un an și jumătate, care în iarnă s'a dezvoltat foarte bine. Îndată-ce a eșit în primăvară la pășune a slăbit. De un timp încoace se cufurește, tot am nădăduit că se va însănătoșa, dar' tot mai mult slăbește. Vă rog să binevoii a-mi răspunde cu ce s'ar putea vindeca? Eu cu ce am știut am probat spre a-l tămădui, dar' înzadar mi-a fost strădania.

Muereu.

Popa Spirian,
proprietar.

Răspuns. Vițelul așa tinăr n'a fost iertat ca să-l scoți la pășune în vara asta, trebuie să-l nutrești cu nutremente uscate, otavă, fîn. Noi am scris în nr.ii 7, 8 și 9 ai „Economului” despre prăsirea vitelor, de unde ai putut afla, că viței așa tineri nu este iertat a-i scoate la pășune. Pentru vindecarea cufurelii puteai afla leacul în nr. 14 din „Economul”, dar' se vede că n'ai fost cu grije. Vei folosi scoarța de stejar, jupuiind de pe stejari scoarța și mîzga, într'o litră de apă vei ferbe o mână bună în 10—15 minute. Aceasta o dai câte în 4—5 porțiuni de 3-ori pe zi. Dacă boala nu este îngreunată cu altă nepuțință, după acest leac cufureala se vindecă.

Întrebarea 155. Eu mi-am lăsat un dărab de loc cu trifoiu de sămînță. Acum l-am cosit și uscat, nu știu cum să-l îmblătesc. Se zice că ar fi mai bine cu îmblăcși, că ese sămînța mai bine și numai la cernut să-l duc la mașină. Unii spun că de-adreptui să-l duc la mașină de îmblătit și curățit, care e mai cu scop din aceste două îndrumări.

Gurariului, 1895.

Dumitru George.

Răspuns. Oricare lucrare te poți folosi, și una și alta este bună. Mai bună și mai trebuincioasă este lucrarea, care scoate mai bine sămînța de trifoiu din florile aceluia. Aceasta apoi o hotărește lucrul bun și mașina bună.

Întrebarea 156. Pătinesc de stomach din 1 Martie a. c. am sperat la medici mult, și nu-mi pot ajuta nimic. Pătimia mea de stomach stă așa: că apetit am, mănănc și tot sînt așa de gol înlăuntru, și spălăcit, cași-când ași mănănc nește prune fierte. După mănăncare îmi e tot amar gura ca pelinul afară de aceea au încetat și vîntul.

Harangláb, 1895.

Răspuns. Folosește ceai de cicoriă *Cichoria cinctibus*. Dimineața și seara înainte de mănăncare, be câte o cească s'au pocai ciai (thea) de cicorie. Acesta depărtează flegma din stomach, curăță ficatul, rînichii și spîna climinează materiile morbide prin urină.

Monografia economică-culturală a comunei

Gurariului.

Scrisă de *Ioachim Muntean*, preot.
(Urmare).

Înspre Apus dela Bliderei se întinde „Grosul Muierii“ cu pădure frumoasă de fag și cu pășune mănoasă de vite. Aici paște vara ciurda cea de sterpe.

„Grosul muierii“ cuprinde 2337 jug. și 750° loc de pădure, 50 jug. loc neroditor și 199 jug. și 400° loc de pășune.

Din „Grosul“ muierii isvorăsc multe părae și vâlcele. Cele mai de însemnat sînt acestea:

„Valea mare“. Ea se împreună în „Poiana Țiganiilor“ cu „Valea mică“, curg apoi sub numirea de „Valea plaiului“ prin comună și se varsă din sus de astupătura morii comunale în „Rîu“.

În Valea mare se scurge: »Părăul Prelucii«, »Părăul Paului«, »Părăul cel mare« și cel »Între Vâlcele«. Pe coastele dinspre „Valea mare“ se află: »Poiana Cleja«, »Staulul lui Ionaș« și »Curmătura cu nêsip«.

Tot din „Grosul muierii“ isvorăsc, curge prin comună și se varsă, apoi în »Rîu«: »Părăul muntelui«; ear' la esirea din comună: »Părăul Stanciului«, față în față cu »Părăul joagărului«, pomenit la alt loc. Apoi »Părăul Zăpozilor«, față în față cu »Petriile Dainii«.

În »Zăpozi«, cari constau din »Zăpozii largi« și »Zăpozii strîmți«, încă e slobodă sărăcimea la lemne mărunte de foc. Mai în sus e »Părăul hăciugii«, apoi »Valea Cărbunariului«, față în față cu »Părăul Prislopului« din »Fața Runcurii«.

Din sus de „Grosul muierii“ spre Apus e »Dealul Cărbunariului«. Jumătate din el e pe hotarul nostru, jumătate pe al Cristianului. Dealul Cărbunariului se ridică la o înălțime de 1308 metri deasupra mării, sau de 754 metri deasupra comunei noastre. Afară de »Vâlari«, care se țin de Cristian și se ridică la 1352 de metri, în împrejurime „Dealul Cărbunariului“ are piscul cel mai înalt.

Ca dric el se ține de „Plescioara“.

Din sus de „Valea Cărbunariului“ cale cam de vr'o 3 — 400° (stînjini) se începe teritoriul Cristianului, numit: »Dosul Rîului« și fost loc de ceartă între comunele Gurariului și Cristian timp îndelungat, peste 30 de ani.

Din „Dosul Rîului“ se varsă în rîu din sus de »Strîmtură«: »Părăul Strîmturii« față în față cu »Zăvoiul larg«; apoi mai în sus alt părău numit: »Padina Cloțului«, care se aruncă în Rîu peste »Podul iepii«. Din sus de el sub coastă se află o baltă nesecată cu o suprafață cam de 10 — 12° numită: »Locul șerpilor«, în care bijbăe șerpi, pești (crăeți) și alte jivini și bidigăanii. În el se scaldă bivoliile din ciurda de »Pe Rîu«. Mai în sus e „Valea rea“, apoi »Părăul Mogăii« față în față cu »Unghiul rădăcinii« de dincolo de Rîu. Dosul Rîului se ține de Plescioara.

Plescioara ca teritor sau pămînt cu lemnul sau pădurea împreună e proprietatea comunei Cristian. Comuna noastră însă are și ea unele drepturi așa numite de servitute asupra ei.

Fînațele, ca proprietăți particulare, se află cu desevîrșire în stăpînirea Gurariilor.

Din Plescioara isvorăște: „Valea Plescioarei“ în față cu „Părăul zghiabului“ și mai în sus „Părăul împrumutului“ în față cu „Grădina lui Cotoară“. Din amîndouă beau apă vara coșaii și strîngătorii fînului.

Din sus e „Padina lui Bârsan“, odinioară mai mare, acum îmbrăcată mai de tot cu pădure. La poalele ei se află „Fîntâna Piscului“ cu apă foarte bună de beut. De aici trece drumul peste „Podul Piscului“ la »Pisc«.

Toate fînațele din păduri cuprind laolaltă 826 jug. și 135°; ear' locul de pășune 3845 jug. și 454°.

Trecînd la „Pisc“ (poporal Chisc), însemn, că din sutele de numiri locale, nici una nu se aude așa de des în gura poporului, ca și cuvîntul „Chisc“. Locul ce poartă acest nume își are însemnătatea sa deosebită din mai multe puncte de vedere. Aici se împreună curgînd spre olaltă, unul din dreapta, celalalt din stînga: „Rîul-cel-mare“ și „Rîul-cel-mic“ și alcătuesc apoi adevăratul „Rîu“ sau în limba înveștilor „Cibin“.

Locul acesta, dela îmbucătura rîurilor, are 675 metri înălțime; se află deci mai sus decît comuna însăși cu 121 de metri.

Aici e un fel de loc bun de popas, unde oamenii, pogorînd dela munte mai tocmesc sau direg câte ceva la carul cu povara și lasă de răsuffă vitele.

Din sat pînă la Pisc mergi cale cam de 2 ore de-alungul „Rîului“ din dreapta pe un drum bun de car. Acest drum îl taie și se varsă apoi în rîu toate vâlcelele și păraele, cari isvorăsc din Grosul muierii, din Dealul Cărbunariului și din Plescioara.

Multe din păraele înșirate pînă aici, ca și alte câte se vor mai aminti în decursul acestei lucrări, seacă de tot, când e vara secetoasă; ear' când ploile sînt iuși sau lungi se umflă, es din matcă și fac stricăciuni în calea lor.

Din pricina aceasta Rîul, care cuprinde în sine mulțime nenumărată de atari părae și vâlcele, fie din ploi repezi, fie din grabnica topire a zăpezii, se umflă adeseori afară din seamă, rupe și duce cu sine ce-i stă în cale: poduri, astupături uneori și edificii. Bêtrîniile povestesc de multe asemenea *polopuri*. Rari sînt însă casurile, ca singuraticile vâlcele se fac stricăciuni așa de mari, cum au fost cele din vara anului 1882.

Eată cum scriitorii acestor șire a descris atunci, ca martor ocular, acea întîmplare:

Mercuri în 7 Iulie v. anul 1882 s'a descărcat un nuor greu asupra comunei dinspre munți în partea de Meazăzi și Meazăzi-Apus, care rupîndu-se cu iuteală și tărie a pricinuit ploi torențiale (repezi), ce au ținut, — cu puțină întrerupere, — dela 1 pînă cătră 5 oare d. a.

Efectul (urmarea) acestor ploi a fost, că între fulgere și tunete înfricoșate s'au rupt mai multe bucăți de coaste, precum și o parte măricică din virful muntelui „Surdu“, din care pri-

cină umflîndu-se peste mîe de ^{sura} toate isvoarele, vâlcele și păraele au ^{desrădă-} cînat. rupt și dus cu sine tufe, arbori, pomi și edificii.

Îndeosebi mari stricăciuni a făcut »Valea plaiului« și »Budul« în comună, apoi »Valea Cărbunariului« în drumul de »Pe Rîu« și »Mărăjdia« în câmp pe hotar. Cea dintăiu în cursul ei repede și turbat a dărîmat și spălat tot, ce i-a stat în cale, precum: șopul și curtea lui Ion Neagoe, grădina lui Ioan Zav, întregă moșia lui Ioan Cătaramă de sub Nr. 132, de unde a desgropat și dus cu sine cadavrul vîduvei Sora Manta Arghișan și încă altele din vechia progadie, apoi casa, curtea și șura cu pivniță a lui Zaharie A. Băroiu, casa de zid a lui Ioan Loloiu și șura lui Pavel Rêchită, acoperind locurile pe unde s'a rîvârsat cu bolovani de mărime uriașe.

Ear' »Budul« umflîndu-se și tăuind a rupt o parte din zidul grădinei lui Ioan Rebege, apoi a inundat grădini, curți, șuri și pivniți și apucând o cantitate însemnată pe »strada Budului« sau a »Popilor« înspre »Piață« a noroit-o cu desevîrșire, ridicîndu-o la înălțime de un metru peste nivelul sau terenul ei cel vechiu, din care pricină toți locuitorii din această vecinătate au fost nevoiți a-și ridica supraedificatele economice.

Daune (pagube) materiale imense (de necalculat) a pricinuit la rîndul ei și »Mărăjdia«, părăsindu-și matca și slobozindu-se de-alungul câmpurilor cu sîmenături.

Din norocire însă nici vite, nici vieți de om nu au perit, cum s'a întîmplat în Rêșinari și în Poplaca; dar' unii s'au ales totuși cu boale din spaima cea mare, ce i-a cuprins!

Afară de potopenia aici descrisă, s'a mai slobozit o furtună nu mai puțin înspăimîntătoare asupra ținutului dinspre Grosul muierii Duminecă în 9 Aug. 1892 d. a. Umflîndu-se apoi »Valea mare« afară din seamă, a rupt scocurile parte nămolind, parte risipind sau ducînd cu sine lemnele din tăietura comunei avută în întreprindere de Carl Moess din Sibiu. De astă-dată, a căzut jertfă Ilie, fiul lui Ioan B. Stoiță, în vîrstă de 10 ani, care s'a înecat în Vale.

Dela »Pisc« în sus un drum șerpuitor făcut în anii 1875 — 1877 și numit p'atunci »Drumul-cel-nou«, în osebire de cel vechiu și mai obositor de pînă atunci, duce la romanticul (încântătorul) teritor numit: »Între-Sibiie«, dela poziția ce ocupă între ambele rîuri sau »Țibine«. Între-Sibiiele se ridică la înălțime deopotrivă cu »Dealul Ursului«, adică de 1313 metri; deci după clima și poziția lor alcătuesc oare-cum puntea de trecere dintre dealuri și munți.

Din acest teritor, întinderea de 1940 jug. și 150° o formează pădurea de fag, brad și mestecăan, 60 jug. sînt socotite ca pămînt neroditor; ear' 107 jug. e loc de pășune neasămuit de bună, unde paște ciurda de boi peste vară. Aici, ca și în Grosul muierii, sînt așezate la locuri potrivite »troci« pentru adăpatul vitelor.

(Va urma.)